

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rasu malo stvari, a nesloga sve pokrvari.“ Nar. pod.

Nepodpisani se dopisi ne šalju. Eripostama se pisma, oglasi itd. šalju po običnom cjeniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naručicom (saesegno postale) uz administraciju „Naša Sloga“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno oznakiti.

Komu list ne dodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvanna napíše: „Reklamacija“.

Izlazi svakog četvrtka na cje- lom arku, oim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 20. junija, 2. nov. i 28. dec. Neistatani dopisi se nevrataju.

Neprijegovani listovi se ne- primaju. Predplata za poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za pol godine. Izvan care- vine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 št. Uredništvo nalazi se u ulici Farnete broj 14.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Mate Mandić.

Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Odlučan odgovor.

U subotu dne 28. janara donili su ovdanišnji listovi brzojavno izvješće o dogovoru, što su ga imali odaslanici talijanskoga kluba na carevinskom vieću u Beču gg. D'Angeli i Verzegnassi sa ministrom predsjednikom grofom Thunom radi hrvatske gimnazije u Pazinu i radi ustrojenja zemaljske školske zaklade za Goricku. Iz toga izvješća vadimo sljedeće zanimive podatke:

Zastupnik D'Angeli izručio je predsjedniku ministarstva zaključke, stvorene dne 15. janara t. g. u Trstu prigodom sastanka talijanskih obćinskih natelnika Primorja.

Istodobno predoči ministru veliku razdraženost, koja da je zavladala u čitavom Primorju radi nakanjenog osnutja hrvatske gimnazije u Pazinu.

Odmah na početku govora opiše talijanski odaslanici, da vlada neće odustati od ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu ni od osnutja zemaljske školske zaklade za Goricku, neplašeć se pri tom ni remonstracijah ni demonstracijah.

Zast. D'Angeli spomenu ministru, da bijahu svi zahtjevi Slavena uslišani, dočim se vlada na Talijane neobazire, na što mu ministar odgovori, da se je i slavenskih zahtjeva odbilo i vlada da se drži samo načela pravde. D'Angeli nastoji dokazati protivno, te zahtjeva pravdu i za Talijane a ministar predsjednik brani hrvatsku gimnaziju i tim, da Pazin nije talijanski grad. Na to dokazuje D'Angeli poviestničkim podatci talijanstvo Pazina, komu da je pridružen samo na štetu

Talijana slavenski kotar. Na upit D'Angeli-a zašto se neustroji taj gimnazij u kojem slavenskom gradu, odgovori ministar predsjednik, da će se zasnovani gimnazij otvoriti u Pazinu.

Zatim se prešlo na pogovor o prelazu talijanskih zastupnika u opoziciju, te je pri tomu opazio ministar, da su talijanski zastupnici bili uvijek u opoziciji i proti prijašnjim vladam. D'Angeli pobija ovu tvrdnju i dokazuje, da bijahu talijanski zastupnici i pod sadašnjom vladom nepristrani, to da ih je postupanje ministra predsjednika i vlade potjeralo u opoziciju. Na ovu opasku odgovori grof Thun: «Opozicija Talijana neće prisiliti vladu, da promjeni svoje postupnje i svoje nazore».

Odaslanici talijanskoga kluba zahtjevali su dakle ni više ni manje, nego da vlada odustane od nakanjenog ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu i da povuče natrag svoj predlog o osnutju zemaljske školske zaklade za Goricku.

Ministar predsjednik odgovorio je na jedno i drugo pitanje — po priznanju samih odaslanika — odlučno: ne! Oni se uvjerše nadalje, da se vlada neplaši ni talijanskih remonstracija ni demonstracija a još manje grožnje talijanskoga kluba na carevinskom vieću, da će stupiti u opoziciju ako vlada neopravdanim talijanskim zahtjevom nezadovolji.

Ministar predsjednik dao je odaslanikom jasno razumjeti, da zaključak talijanskoga kluba nemjenja vladinih osnova, te da se vlada drži na-

čela pravde, čega bi se morali i Talijani držati.

Odlučan odgovor ministra predsjednika djelovao je porazno na odaslanike talijanskoga kluba, što je razvidno iz njihovog izvješćaja, te iz piskaranja njihovih novina. Takvom odgovoru nisu se stalno nadali, jer bijahu do sada uvijek vjčni, da su se sve dosadašnje austrijske vlade na njihove i najneopravdanije želje obuzirale. Oni su očekivali i sada, da će vlada popustiti milom ili silom njihovim nepravednim zahtjevom. Iz odgovora ministru predsjednika osvjedočili se, da su napokon i u Beču uvidili kako nije Talijanom ni do pravice ni do zakona, nego jedino do nadvlade i do puševanja nad slavenskom većinom ovih naših pokrajina.

Središnja vlada u Beču morala se napokon uvjeriti, da su svi prosvjedli i svi sastanci istarske «Signorie» puka komediju. Ovakve komedije upriličuju oni uvijek i svuda kad se radi o tome, da zaslepe bilo vladu ili tuđji svijet na štetu većine pučanstva Primorja. Takvom komedijom uspjeli su u zlosretnom pitanju dvojezičnih tabla. Tada im je pošlo za rukom prestrašiti vladu i zavarati strani svijet. U pitanju hrvatske gimnazije u Pazinu pravili su račun bez krčmara. Odlučna riječ sa kompetentnog mjesta poparila ih do kože. Takvi su Van ti naši junaci. Dok je protivnik daleko, viči, buči i grozi se, da se nebo trese, a čim im pokažeš zube ili pest, smotaju rep među noge, pak bježe na vrat na nos. Tako rade oni i sa slabijim od sebe dok je ovaj bez zaštite, ali čim uvide, da se netko jači zauj zauzme, nestane ih bez traga.

Zaključak talijanskoga kluba na carevinskom vieću, da stupa proti vladu i opoziciju, primila je vlada ravnodušno do znanja. Ona neodstupa radi toga od načela pravde — kako reče ministar predsjednik. Taj korak talijanskih zastupnika ostaje dakle bez svake važnosti, dočim su se tim — po našem mnjenju — ta gospoda jedino još više osmjehala. Svakomu bo je poznato, da su upravo talijanski zastupnici na državnom saboru igrali najnkakavniju ulogu. Sad se grozili vladi, da će u opoziciju, pak njoj za čas pokucali na vrata, da ih spravi u većinu. U Istri, Trstu i Gorici prietili se vladi, a u Beču klanjali njoj se i lizali njoj skute i koljena. Imajući u Primorju vladu za sebe, mislili su, da im je premoć i nadvlada nad većinom pučanstva za uvijek osjegurana. Sada, kad doznaše napokon iz ustiju prvoga savjetnika svetle krune, da se ne može i neće njim za volju žrtvovati Hrvate i Slovence Primorja, udri u prietnje i grožnje, pali prazne puške, kojih se ni djeca neplaše. Tako je na njih djelovala jedna odlučna riječ ministra predsjednika, a što bi bilo od njih kad bi im se odgovorilo ovako jasno i odlučno svagda, kad to zakon i pravica zahtjeva?

Iz Beča.

27. janara 1899.

Današnja sjednica počela je mirno-umaravajuć, tako je do prenu koncu sledila, a svršila burno, sablazujuć. Više dvie ure čitalo se je u čelosti razne in-

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

IV.

Zašto? Mi stariji umrieti čemo; današnji predstavnici hrvatskog naroda umrieti će svi, a današnja djeca postati će ljudi, muževi, oči i majke i predstavljati će naš rad hrvatski. Mi imadeimo ogromno blago usredotočeno u svojih pučkih pjesmama i desetericah. Imamo k tomu Kačića, što ga narod prigrlio kao svoga. Velika šteta bi bila, da se ovo bogatstvo izgubi. Mogu dapače emjelo utvrditi, da gdje se u nas zapnuća i zaboravlja i ne pjeva narodne pjesme i one Kačića, taoni i narodna svijest nuzduje i narod se počima odnarođivati; tano gubi se poštovanje prema našim slavnim djedovima, tamo pada vjera u Boga, pada vjera i nada u bolju budućnost Hrvata, tamo pada i ljubav prema svojoj domovini. Pazimo samo, koliko moralnih sentencija ne sadržavaju naše prostonarodne pjesme; pomislimo samo, koliko krasnih poslovia i rečenica imamo mi Hrvati! Zapusiti sve ovo, ubilo bi nas. Pa pošto je u krvi i mozgu našeg naroda, da pjeva svoje pjesme a ne govori, to će ih on prena tomu i zaboraviti, ako prestane pjevati ih. Prvi i najbolji znak propadanja ovog pjevanja jest, da puk ne pjeva već čita pjesme; tada prestane i čitati i govoriti i pjevati — sve bude zaboravljeno. Netko čita pjesmu, jer ju nezna nazust, a nazust je ne zna, jerbo je ne

pjeva. Poznata bo je činjenica, da je svakomu lakše budikoju pjesmu pjevati, nego li ju govoriti; a to je uprav osobitost Hrvata. Pučki pjevač ne će i ne može ti citirati pjesme; zaplest će se, izpusiti će mnogi stih, ako je prisiljen pjesmu kazivati. Prema razlogu: da ne smijemo dopustiti, da nam propadne pjevanje narodnih prosto-narodnih pjesama, ako nismo voljni, da nam time ne pogine i narodnost naša, vjera, ufanje i ljubav do jezika i roda; prema razlogu, što je istarski Hrvat već (sasvim) zapustio pjevati junacke pjesme, mora s toga pučka škola svoj trud i u to uložiti, da ga oživi, probudi gdje je zamrio i podržaje, gdje još živi. Uzgojitelji uobće, oči i majke, neka i oni pjevaju, neka kupuju sбирke narodnih pjesama i Kačićevu «Pisarnicu», pa da nauče mladeži, da ih marljivo doma čitaju i pjevaju u dolokolei. Osvjedočeni sam, da dok nam prosto naše pučanstvo rado sluša, čita i pjeva ovu vrst pjesama, nije pogibelj, da nam se otudji. I s ovog uzroka podajmo mladeži u ruke naše pjesmarice, da naine ne zaboravi sasna čitati kad ostavi školu, kako je zalibože goli istina u mnogo slučajevih. Ta i mora i Zapusiti školu, diete naše prigode da čita ni pobude za to. Sva pisma što dolaze na oten, bilo od obćine, bilo od kotarskoga suda ili glavarstva, bilo opet od poreznoga ureda, sve i sve dolazi u tuđjem jeziku, u talijanskomu ili njemačkome. Redki su oni, koji rabe molitvenjak ili koju drugu pametnu knjigu. Kršćanski i kojuljubni stoga vrši dužnost, tko štiri naše knjige

medj pukom. Budimo razboriti, braćo, i davajmo kmetu u ruke mbožne knjige društva «Sv. Jeronima» i zabavne sбирke narodnih pjesama! Inače kako da opravdamo on: prosvjetom k slobodi? — Još hoću da spomenem dječje sigre, što se obavljaju a pjevanjem. Koristne su s više razloga, osobito s uzgajnog gledišta. Valjane sigre su poučne i zabavne i djecu u dolokolei znadu vrlo koristno pozabavati. Pazio sam vedkrat našu djecu kriomice, da saznam, što i kako rade, da se pozabave. Osvjedočio sam se, da su bar istarskoj dječji sigre nepoznate. Skakala samo, vikala i derala se i kamenjem se nabucivala. U Liburaciji su već nekoje poznate. Pošto je diete bilo i će biti djetetom i djetinjasto, a kao takovo sigre su mu i igraće nužda naravi, za to treba mu pogrditi plemenitih sigara. Pučkoj školi je dosta, da nauči samo par takovih uz pjevanje. Prodra li samo ove među nas mali svijet, već je nešto škola postigla. Hrvati imadu nekoja djela, koja opisuju dječje sigre; uzgojitelji nek se obrate u stvari kojoj hrvatskoj knjižari.

V.

Nastojati moramo, da djeca nauče pjesme mbožnog sadržaja i napjeva. Sve pjesme, što ih diete valja da nauči, jesu više ili manje strogo mbožne ili su bar poučne i dopuštene. Ali učitelji, uobće uzgojitelji, treba da nanše mladež koju naučno sa izričnom namjerom uzvisiti ovu ili ono kriepost, ovog ili onog svetca itd. Ja ću se opet obrnuti školi, kao jednom

u Istri ogujštu, oko kojeg se djeca, ta uzdanja naša okuplja, da okripi svoj duh zdravom poukom. Istarsko diete ne nalazi drugdje obuke i pobude na plemenitiji i napredniji rad. Zaostala je Istra daleko iza drugih zemalja, i to sva. I talijanski kopuč nema se čime ponositi. Kad bi dakle diete bez škole bilo više ili manje samu sebi prepusteno, pozvan si ti učitelju od Boga i otačbine, da se kineš i mudiš, ele da našoj mladeži pjesmom omili «Krst častni i sloboda zlata». Znaeš dobro, da uprav danas ne evate hrvatska glasbena literatura na polju crkvenom. Ne lahko ćeš naći koju prigodnu za školu.

U viših školskih godinama možet mjesto obićenje molitve «Oče naša» ili «Angjejskog pozdrava» prije i poslie obuke zapjevati pjesmu za sazov «Duh Svetoga». A ovo samo za to, da pokažeš, da se ne moli jedino Boga «Očenašom», nego i čitanjem i pjevanjem nabožnih komada i pjesama. Da je moja misao opravdana, osvjedočite činjenica, što unoga mladež i stariji ne će da čitaju misu iz molitvenjaka i druge molitve, akoprem znadu čitati, i to za to ne. Što takovo čitanje drže pukim brbljanjem i razbibrigom za gospodu, da im lakše vrijeme prodje. Pomisimo dakle naše ljude, da ne pusti — Bug sačuvaj! — svoju molitvu krunice, al mu i reci ujedno, da se Boga moli, časti i hvali i mišljenjem, naine čitanjem iz molitvenjaka razna promatrajući i promišljajući o muki i smrti lausovoj, te pjevanjem pobožnih pjesama doma i u crkvi. (Dalje sledi.)

terpelacije i predloge. Obstrukcionisti su pazili, da se svaka riječ pročita. Do čitanja molba niti nedolazi, jer se valjda i samim obstrukcionistom čini prebada, da se to čini i oicid dane uzalud gubi. Kad se oni nasite čitanja, onda predložbe poimenična glasovanja, za ništa, da bude promjene u ovoj stranoj igri. Tako mi i danas predložili prihvatiti svoje poimenično glasovanje. Kod takvih predloga odlikuju se osobito izvodi, kakav je nekakvi Novak, da Niemač iz Česke. Poznata je stvar, da su potarice gori od Turaka, pak se to i ovdje obistinjuje. Izrodi svojih naroda su uvijek pripravnai na svako zlo.

Talijanski zastupnici su jučer, dne 26. januara 1899., javili svietu, da stupaju u odlučnu opoziciju proti vladi grofa Thuna radi postupka s Talijani. Dva svećenika — zastupnika iz južnoga Tirola — i jedan istomišljenik od tamo — nisu bili za to pak su za to prestali biti članovi talijanskoga kluba. Svećenik — zastupnik Zanetti ostao je u klubu sa krivimi liberalci, dakle će ion u odlučnu opoziciju. U čem im nastojati ta odlučna opozicija Talijani proti vladi, toga još nisu kazali niti poluznali. Danas bila je prva sjednica zastupničke kuće posle njihove odluke o odlučnoj opoziciji, ali gospode Talijani nit nebiše u njihovih klubah. Nisu nit glasovali sa opozicijonalci, nit proti njim. I danas pokazali su se šišmiši, fra il si ed il ud, di parer contrarij. Pače ne samo to, nego vidilo se jo njake njih, i visoko glavu držeće, gdje razgovaraju sa članovi desnice, i moljajući proti gimnaziji u Pazinu, izvlačejuće činjenice i naprosto rečeno lažni. Dakle, dok javnosti objavljuju odlučnu opoziciju, dotle se ližu lažni oko članova desnice. Nego salo njim već tko vjeruje. Upoznali su jih prilično i s lieve i s desne. Oni su objavili odlučnu opoziciju za to, da jih može pohvaliti «Il Piccolo» u Trstu i njegova družba; a možda i za to, da će se jih tko prestrašiti, da će svratiti na se pozornost svega svieta. Imali su se uvjeriti u 24. ure, da se jih nitko neboji, u kumu li, da bi preokrenuli sviet, pak su ostali koji bijahu, dočim su b o m o n doli svoju čeljad zadovoljili.

Proti gimnaziji hrvatskoj u Istri podneli su do sad spomenice dr. Gambini za občinu Kopar, dr. Rizzi za občinu Pula, dr. Bartoli za občinu Lošnjajali, Vrsar i Citanovo.

Za hrvatsku gimnaziju u Istri, u Pazinu oglasili su se Hrvati i Slovenci Istre. Danas podneso je zastupnik Vjekoslav Spinčić 53 molbe upravljene njemu molbom, da je izruči zastupničkoj kući. U molbi se molbi, da zastupnička kuća blagoizvoli potvrditi svotu, koju je e. k. vlada postavila u promjenu godinu 1899. i za osnivanje i otvorenje hrvatske gimnazije u Istri u Pazinu. Takove dakle molbe bile su danas izručene 53, i to što od župnih odnosno i nadžupnih uredu, što od hrvatskih i slovenskih obćina, što od obćinara iz onih predjela, u kojih još nećimamo našega zastupstva. Tih molba ima iz svih šest kotara Istre. C. k. vlada je zadovoljila kulturnoj potrebi, kad je postavila u promjenu 1899. svotu za hrvatsku gimnaziju u Istri u Pazinu. Naše obćine i župni uređi izrekli su priznanje i hvalu za to e. k. vladi, koja jih, u ministarstvu bogostojiva i nastave, čuva kao znak hrabrosti hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre za ono, što bijaše, kako sami njezini organi vele, dužna učiniti. Desnica, većina carevinskoga vieća, bit će stalno za to, ako u obće bude došla u priliku, da o tom razpravlja. Svakako će ona u tih molbah uviditi vnuću želju našega naroda za kulturnim zavodom, vidit će, da se i na nju obzir uzimlje. Svaki pak, i prijatelj i neprijatelj viditi će iz tih molbah, kakav nam b u m b u g su tjerali Talijani, kad su proti hrvatskoj gimnaziji prosvjedovali tobože u ime pučanstva Istre. Sličnih molba se još očekuje iz Istre.

Zastupnici Spinčić i Coronini upravili su upit na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine radi pristanoga postupka e. k. činovnika u trčćanskim skladištih, imenito obzirom na slovenske radnike u njih, te radi varanja kakovo se u njih, po najnovijih novinskih glasovih, počinjaju.

Prema svrsi sjednice postavio je zastupnik Proehazka predlog, da se od gospode kuće vraćena osnova o plaćah e. k. službenika uzme u razpravu već u budućoj sjednici. Jednoglasno bio je primljen predlog, da ina proććanski odbor izvjestiti o stvari najdalje od utorka; a predsjednik je izjavio, da će izvjestaj metnuti na dnevni red čim ga dobije.

Bura i sablazan bila je na svrsi. Zastupnik Dašinski i drugovi postavio je predan predlog, da se ukine § 14. tem. drž. zakona, usljed kojega ima e. k. vlada pravo brinuti se za državne potrebe, ako parlament nemože ili neće. Obrazlažući taj svoj predlog, napao je silno na vladu grofa Thuna, te reko, da se nbi parlament sam imao podrezati život, a to hoće ako dozvoli, da grof Thun vlada po § 14., a to u hoće, ako se taj § neukine. Pozvao je sve zastupnike, da glasuju za njegov predlog, da se pak nebudu kajali kad budu dobivali bičeve bez ikakve kontrole. Predsjednik je po dva put opomeno govornika, al je ion ipak svoju svrsu.

Na to se je oglasio za riječ dr. Kramář, bivši prvi podpredsjednik zastupničke kuće za vlade grofa Baderi-jna. Sve je grunlo k njegovomu mjestu, da ga to bolje čuje. Odmuh početkom čulo se je porugljivih glasova proti njemu, kao onomu, koj da je dopustio bio, da dodju redari u parlament. Kad je pak odlučno i istinito izjavio, tko je, kriv, ako-se požuži vlada § 14.; kad je bezobzirno reko, da su tomu krivi ljevičari, obstrukcionisti; kad je reko, da su onaj § 14. stvorili ustavovjereci, kojih nasljednici su ljevičari, i da su ga stvorili proti Čehom i ostalim Slavenom; kad je odklonio sa svom odlučnošću od desnice odgovornost za sluđaj, da dodje na vladu § 14.; — kad je to i tako govorio, onda su odobravlali zastupnici većine, a vikali su razni ljevičari, derali se, psovali, kao da se je u kakvoj monašeriji. Dakako, da nije manjkalo im odgovora, jer se ni najmirnij često nemože suzdržati, to su nastala takva međusobna nabacivanja, da je jedva svako toliko mogao dr. Kramář reći po nekoliko riječi. Na jednom su se povladjivanje Kramář-u sa prve, novinarske galerije. Što je to? Peniček (izvjestitelj «Narodnyh Listy») Dolisnjim! On mis često i najviše psuje! Ni čast vladinoga savjetnika neima ni pomoći (postao je takovim za vrijeme jubileja!) Dolisnjim! Van s njim! I čim su razni Niemači tako i slično vikali, trčali su na galeriju zastupnici pl. Hoehonburgeri i Gintmajer, pa nije za njimi htjeo zaostati ni Wolf. U čas vidilo se je tu gospodu zastupnike Niemač na galeriji kod novinara, gdje išu Penička, zahtjevaju, da izadje, vuku ga za vrat, turaju. Došlo je pak i nekoliko českih zastupnika da brani Penička; umješalo se je i nekoliko njemačkih djuka iz bližnjih prostorija galerije. Bilo je i tječajve. Njemački zastupnici, koji toliko viču proti predsjedničtvu, koje je bilo dozvolilo redarom, da dodju u sabornicu, obavljaju sami redarske poslove, dobrovoljni su redari, ili policiste. Ako se pomisli, da je to sablazan sama na sebi, ako se zna što bi nastalo, kad bi svaki zastupnik imao pravo tjerati i vući ljude s galerije; pak da ina samo predsjednik pravo naložiti izpražnjavanje galerije ili odstranjenje koga pojedinca s nje, i da imadu to obaviti redatelji, ako treba pomoćju sluga; ako se pomisli, da mogu obstrukcionisti govoriti što i kako hoće, da predsjedništvo neima moći; da se desničari nesajnu ni braniti, da njim se nepusti govoriti, onda se mora reći, da se je došlo već do skrajnosti, preko kojih se nemože, ili se bar nebi smjelo. Mnogi govore, da bi današnja sjednica mogla, da i morala biti posljednja. Vidit ćemo.

31. januara 1899.

Mnogi, mnogi su mislili, da se posle dogodjaju u sjednici 27. januara, neće već držati sjednice. Al eto sjednica se održaje. Predsjednik je odmah, čim je otvorio sjednicu, priobćio, da je dao dogodjaj od 27. t. m. izražiti Na temelju iztrage izrekao je disciplinarnu kaznu onomu novinaru, koji je dao povoda sablazi (zabranio nam je za njeko vrijeme dolaziti na galeriju.) Ujedno pak, veli predsjednik, dužan sam upozoriti gospodu nastupnike, da žalim što su se umješali u moja prava — dužnosti, kad su išli na galeriju, da tjeraju onoga novinara. Ja samo (predsjednik) imam pravo poduzimati mjere, ako je nužno pomoćju rednika, držati red u zastupničkoj kući. Predsjednik nije spomenuo nijednoga imena, zastupnici ostali su kod toga posve mirni.

Prešlo se je iz toga na čitanje predloga i interpelacija, gdje su opet obstrukcionisti pazili, da se sve pročita, da se čitanje ne krati.

Onda se je obavilo jedno poimenično glasovanje, da se nezaboravi kakva je to ugodnost.

Na to se je nadovezala razpravu, gdje bijaše nasilno pretrgnuta u prošloj sjednici rudi dnevnoga reda. Počeo ju je ljevičar dr. Gross. Polemizovao je sa drom. Kramářem, i zagovarao, da se predlog zastupnika Dašinskoga za ukinitje § 14. drž.

zakona metne odmah na dnevni red. Odgovorio mu je odmah dr. Kramář. Ijektivari su početkom hačili, al su pak umukli. Rekao njim je, da su njihovi predććastnici i sumišljenici napravili § 14., i da bi isadanjji bili za taj §, kad bi se bili, predććastnici štjotli napraviti još jedan §, naime taj, da ako dodje do valjanosti § 14., onda moradu biti na čelu vlade «ustavovjereci» ili ljevičari. Rekao je na dalje, da je lahko zapređiti vladu § 14., odnosno zapređiti absolutistično vladanje — a to se može tim ako se počme mirno razpravljati. Česi su za takovo razpravljaje, oni su i za pomirenje sa svojimi sazemljaci i svimi Niemači, al za to su samo sa temelju jednakih prava za sve. Bez toga temelja neima ni mirne razprave ni pomirenja ni mira, nit ostanka Austriji. Jako razdraženo je iz toga govorio socijalni demokrat Dašinski i proti vladi, proti Mladoćehom i njihovom člann u ministarstvu. Jednako razdražan govorio je njemački nacionalac iz Česke Prudeč, da oni, Niemači Česke, hoće ravnopravnost, dočim će Česi nadvladu.

Zastupnik Šencrovi veli, da su glavna stvar jezikovna naredbe, i da se mora metnuti na dnevni red prve buduće sjednice kao prva točka obtužba ministarstva radi tih naredbah, da se pak to ukinu. Dašinski ga pobija.

Radičinski Rusin Okuniewski i socijalni demokrat Resel govore za ukinitje § 14. drž. zakona. Šencrovi zagovaraju i opet svoj predlog idući za ukinitjem jezikovnih naredbah. Na to reče predsjednik dr. Fuehs, da će se još danas u veće razpraviti zakon o uredjonoju plaća državnih službenika. Šencrovi viču kao izvan sebe, nek o tom govori finansijsalni ministar; hoće li naine dati taj zakon odmah na potvrdu ako ga kuća primi. Govore još Kaiser i Gross. Posle toga postavlja predsjednik na glasovanje predlog, da se obdržaje danas večernja sjednica, i da se konačno razpravljaj zakonska osnova o uredjonoju plaća državnim slugam. Velika većina prima taj predlog. Moguće, da će ta večernja sjednica biti posljednja.

Zastupnik Spinčić sa drugovju uputio je na ministra pravosudja interpelaciju radi porabe jezika višega sudišta i e. k. kotarskoga sudišta za civilno stvari u Trstu sa «Podgradskom posojilnicom iz hranilicom». Jedan dopis prvoga je prava jezikovna kurikatura; jedan dopis drugoga je njemački i polkvarena su u njem imenu kao navisli i na porugu.

Isti zastupnik predao je na zapisnik zastupničke kuće dalnjih 48 molba za hrvatsku gimnaziju u Pazinu, tako da jih ima sada u sve 101. Te molbe su radoštan znak, jer se vidi s jedne strane, da se naš narod toli zauzima za taj toli potrebiti kulturni zavod, drugo, da se za njima u obće za javne stvari. Molbe poslato je 20 naših hrvatskih i slovenskih obćina, 47 naših župnih uredu. K tomu ju 31 molba od naših obćinara iz onih obćina, gdje obćinska uprava nije u naših ruku. Čovjeku zbilja goili, kad čita krasna hrvatska imena na molbah iz onih krajeva, koje drže mnogi za svoj narod izgubljenici. Nisu izgubljeni. Miču se po svud. Hoće da budu što su. Neće, da budu izrodi nit robovi drugim narodnostim.

Talijanski zastupnici, pošto su oglasili svietu odlučnu opoziciju, bili su, kako zandete već, kud ministra predsjednika, da prosjače proti nam. I posle onakva odgovora, kakov njim je dao gospodin ministar-predsjednik, oni još ometaju pragove gospode ministara, i previđaju se više no ikad u samoj dvorani carevinskoga vieća, koli oko gospode ministara toli oko raznih članova većine.

Taki su! Kad bi jih samo pravo i posve poznali. Lahak bi posao s njimi. Oni najbolje znadu, da položaj što ga imadu, imadu samo po milosti vlade i njezinih organa, odnosno usljed krivice, što se događaju Hrvatim i Slovenceim.

1. februara 1899.

Jučer posle podne pisao sam Vam posle svršene dnevne sjednice. Javio sam, da će se obdržavati večernja sjednica, i da će to možda biti posljednja. Po drugih da će bit posljednja petak, a neki su čak mislili, da će se protegnuti sjednice od drugoga tjedna. Danas već jutro razneso se je glas, da je carevinsko vieće odočreno. O 11. uri dobio je predsjednik zastupničke kuće pripis od ministra-predsjednika, kojim mu javlja, da se po previšnjem nalogu carevinskoga vieće odočruje. To su po polććasni listovi doneshi tiskano. Dan pripisa je današnji, al je stalno da je ovlašten bio, ministar-predsjednik od Njeg. Veličanstva već prije za to, a da je njegovoj uvidjivosti bilo pripušteno, da to učini

kad mu se svidi. On je to učinio posle sinoćne sjednice.

U toj sjednici bio je jedini predmet razprave zakonska osnova o uredjonoju plaća e. k. službenika. Osnova bila je već prije razpravljana.

Zastupnička kuća bila ju je jednoglasno prihvatila. Gospodska kuća promjenila ju je samo obzirom na to, kad da stupi u kriepest. Ustanovila je, da se to prepusta e. k. vladi, da naime zakon stupi u kriepest, kad bude vlada našla pokriće za 4¹/₂ milijuna forinti, koje će trebati usljed toga zakona. Učinila je to usljed izjave vlade, da neće moći podnesti zakonske osnove na potvrdu Njegovomu Veličanstvu, ako se to onako nećini. Usljed toga bila je zakonska osnova vraćena zastupničkoj kući, jer da se ju može podnesti na previšnju potvrdu treba, da su obće kuće složne.

Sinoć se je dakle radilo samo o ustanovi kada da zakon stupi u kriepest. Jedni su predlagali, da stupi u život već 1. januara t. g., dakle da ima moć i natrag, za mjesec dana. Drugi su predlagali, da stupi u život 1. aprila t. g., a treći su bili za to, da se pristane na predlog gospode kuće, da se naime prepusti vladi kada da stupi zakon u život, da se u obće omuđni taj zakon.

Oni prvi, t. j. od opozicije zagovarali su koji prvi koji drugi predlog, da tobož pokazu ljubav naprama e. k. slugam. U istoku radili su proti njihovoj koristi, jer ako bi na njihovu išlo, zakonska osnova bi se pokopala za dugo vremena; trebalo bi ju na novo razpraviti, kad bi carevinsko vieće bilo zaključeno ili razpušteno. Treći nisu govorili ništa, nego čekali su, da glasuju za onakovu osnovu, kakvu je predložila gospodska kuća i kakvu bi vlada predložila. Kruni na potvrdu.

Glasovalo se je o prvom predlogu, da naime zakon stupi u život 1. januara 1899. Taj predlog bio je prihvaćen sa jednim glasom većine. Usljed toga je taj obvaljao, te nije trebalo glasovati o drugih dvih. C. k. sluga nisu usljed toga ništa dobili, jer je taj predlog različit od predloga gospode kuće, jer bi još trebalo treće čitanje i kad bi se složile obće, i jer bi trebalo potvrde. Ako vlada sama privremeno štogod za slugu nećini, kako se glasa da hoće, neće biti iz svega ništa.

Onaj glas većine imali su opozicionalci. Veselili su se, da su dobili većinu bar od jednoga glasa u jednoj stvari, i nemare, da su škodili onim, za koje su se rječimi toliko zauzimali.

Veselili su se na račun desnice, koja je ostala za 1 glas u manjini. U istinu za desnicu nije liepo, da se je dala nadglasovati makar u čem. A da je do toga došlo, krivi su oni zastupnici, koji nebijahu prisutni kod glasovanja. Njekoja nije u Beču, drugi je u Beču, al ga je glava zabolila, ili mu bijaše sila večerati, ili kakav posao obaviti, ili čak i na zabavu ići; a opet mnogi su si mislili, da i tako će se i bez nas obaviti. Kod svih je nestašica čuvstva dužnosti zastupnika naroda, kakvim je od njega izabran. To i je mana, koja je najgleda i nam srodnim narodom često škodila. Nelaj, nesar do vršenja svojih dužnosti, ako nije krajnje poborbeli. Al kako za pojedince, tako i za narode poborbelj je uvijek. I jedni i drugi valja da budu uvijek budni; inače može doći pakleni pak usljed kuloj. Inače moglo bi se dogoditi, da bude svatba, pak da budu k njoj pozvani drugi, kad se nebi držali oni, koji su pozvani.

I to glasovanje mogao je uzeti Thun za povod, da odočri zasjedanje. Uzroci za odočrenje već davno obstoje. Već davno bi se bilo imalo dogoditi, što se je danas dogodilo. Već davno bi se bilo moralo dogoditi, pošto se je već davno vidilo, da opozicija, obstrukcija nepusti, da se u carevinskom vieću radi, nego samo hoće, da se vrijeme gubi. A nepusta s toga, da se radi, jer se dalo također slavenskim narodom nešto prava, koja bi njim se već davno bila imala dati.

S toga razloga su i talijanski zastupnici objavili opoziciju; s toga naimo što je vlada voljna zadovoljiti njekim opravdanim i zakonitim željam Primorskih Hrvata i Slovencea.

Sinoć su i oni — koliko jih bijaše — glasovali za onaj predlog, koj je prihvaćen bio sa 1 glasom većine, pa će bit kadri, oni ili njihovi listovi — bombastični kako jesu — trubiti si sviet, kako su oni znamenit čimbenik.

Pustimo njim to veselje. On si valjda sami neće vjerovati. Svojoj opoziciji nećaju važnosti stalno ni oni, kad se jih vidi kako se i uza nju ližu i vladi i članovom klubova većine.

Dalje u priloga.

Nemar za hrvatsko pučko školstvo na otoku Krku. Od tamo pišu nam u tom poslu koliko sliedi:

Ima već tomu najmanje deset i više godina, što nekoga mjesto ovdje na otoku Krku kao n. p. Koranić, Garica, Kras, Rasopasno trebaju škole kao ozobasunice. Pitalo se, molilo se više puta, ali da čest! Ako je šta bilo, to su bile samo sladke riječi i obećanja, a obećanje ludom računavanje. Ili pak bi sve to putovalo nadatna na vječnu zaborav. Nego valja i to pripomenuti, da bi hile ove škole, kako Vam je poznato, sa hrvatskim bankovnim jezikom, a takove grozne bi smrdile nekako našoj gg., koja vedre i oblače u ovoj tužnoj našoj Istri. Uza sve to molimo Vase g. Uredništve, da Vi blagoizvolite javno umoliti one mogudnike, neka se već kada tada smiluju ubogoj raji, pak joj otvore vrata prosvjeta hramova, jer je inevoljni raju stvorio dobri Bog. Osim toga neka naši dični sokolovi u Beču žigosaju i ovaj zlobni postupak kao novi dokaz maouhinskog mara i brige za naš tužni narod.

Iz Opštije pišu nam 28. januara 1899. Velecijeni gosp. Uredništvo! U čestvrat, kako bijaše javljeno u cijenjenoj «N. Slogi», imali smo ovdje koncertat i ples našega «Lavora». Svega se sabralo sva sila. Bilo tu Slovenaca, Čeha, Rusa — ma brate, diela majka Slavija! Bile su zastupane i druge narodnosti, osobito njemačka. Nego što mi je za čudo, opazio sam taj i njegove zagriženice, koji su došli, kako smo kasnije čuo, nekim ne pravim putem onamo. I tako smo bili u svojoj kući sapeti! Zato bih preporučio, da se drugog puta malo bolje priprezi. Nam ne treba pozivati onih, koji bi nas utopili u žlici vode. Imati obzira jo dobro, ali odviše ne valja. Nam je najprva naša narodna čast i naš hrvatski ponos. Ne smijemo dopustiti, da se na naša pleća zabavljaju naši očiti neprijatelji. Tako sa ne brani hrvatski ponos. To će mi priznati svatko osim možda onih, — — — kojija bi liepo i dobro, da takovi u hrvatsku čitauu zadju. — Ovoliko o toj stvari obćenito, mislim da se razumijemo. U ostalom je izpala zabava baš liepo. Malai naš «Lavor» odpjevano je i odigrao mjekoliko biranih komada krasno. Mi mu od srca zahvaljujemo na liepom užetku preporučujući se, da naš čim prije i opet onako razveseli.

U prošlu nedjelju imalo je ženska podružnica «Sv. C. i M.» svoju godišnju skupštinu. Skupština je bila posećevan vrlo brojno, što je vrlo liepo i pohvalno. — Iz izvještaja se je moglo opaziti, da podružnica imade više nego prošle godine. — U novi odbor bile su birane gospođja V. Miran za predsjednicu; gospođja E. Car za zamjenicu, gospođja Iv. Just za blagajnicu i gospođja M. Malović za tajnicu. Samo napried, hrvatske gospođe i gospođice, za našu sirotinju!

Iz sv. Lovreća pizenatitkog pišu nam 1. t. m. I mi smo ovdje u našoj župnoj crkvi proslavili 50 godišnjicu vladanja našega cesara i kralja Frana Josipa I. kako smo najbolje znali i mogli. Ali čujte pak sudite.

Dne 2. dec. pr. god. nagrnulo je našega naroda u prostranu župnu crkvu toliko, da je jedan uz drugoga stajao kano prsti na ruci. Misa su pjevali latinski plemenabijaše nijedne osobe, koja bi bar koja latinsku riječ razumila. Očekivali smo, da će nam zapjevati epistolu i evanđelje hrvatski, ali se u nadi ljuto prevaramo. Isto na koncu sv. mise zapjevase i «Tebe Boga hvalimo» latinski. Šta ćete kad tako hoće biskup, pak mirna Bosna!

Poslije sv. mise raziaso se narod svojim kućam a mi članovi «Hrvatske Čitavnice» sakupili smo se u njoj, da u dočekamo i popoldnašnji blagoslov ili večernju, pošto bijaše mnogim daleko do kuće.

Čujte i ovu, koja se dogodila na dan nove godine u našoj crkvi. Prošle godine dopustio je glasoviti biskupov šćenik i ljubimac Franca (koji je ostavio kod nas žalostan uspomenu sebi i još nekome drugomu) da se pjeva kroz sve božične blagane krasnu našu pjesmu: «U sve vrime godišća» u crkvi. Ljetos se to iz-pustilo. Na upit, što ga stavimo radi toga župe upravitelju g. Sekiri, odgovorio je ovaj, da se to pjevati nemože, jer da su pjevači raztrgali papir, na kojem bijaše pjesma. Na našu opazku, da bi se moglo pjevati iz «Oče budi volja Tvoja» kako i po mnogih drugih crkvah u našoj biskupiji, odgovorio je, da ono nevalja ništa.

Na dan sv. Stjepana pošlo nas više k g. župe upravitelju, kojemu rekosmo, da čemo na novu godinu sami pjevati onu pjesmu kod o fra, jer da se nesimje zapuštat staro i liepo običaje. On nam reče, da je donio iz Gradine pisanu pjesmu i

da ju je izručio pjevačem, a ovi da su ju zabacili i pljuvali na nju. Na novu godinu pjevali su ipak onu pjesmu, no čim su ju zapjevali otišla su iz crkve oba brata Bokežići, kako vidite stara latinska krv, jer im je zasmrđila hrvatska pjesma.

Kod blagoslova pokarao ih je župe upravitelj u sakristiji a oni mu odgovorili, da su pošli bigule kuhati i da oni neće više pjevati hrvatski, na što im reče g. župe upravitelj, da ih neće više u crkvi. Kad ih je htio odpraviti iz kora, reče mu srdito Ivan Bokežić, da ima promalene brke za njega odpraviti i vikao je u crkvi kao da je u svojoj kući. Ovi novopčeni Talijani vikali su i kasnije po trgu, da se više nesimje pjevati u crkvi hrvatski. Zahvalni smo g. župe upravitelju što se nada pod noge talijanskih podprepnice ali ga istodobno žalimo, što nije slušao nas kad smo mu govorili neka se čuva liou-mjernih građana.

Iz Lovrana pišu nam 2. t. m. Pred kratke vrime imali smo ovdje u Lovranu i u Iki dvoje liepo domaće svatove. Pomorski kapetan g. Ivan Vidošić vjenčao se je sa gospođicom Rozom Zahaj za pomorski poručnik g. Serafin Čoh, sin našega čestitog rodoljuba Antona iz Ike sa gospođicom Anđeljinom Ventrucolo. Sretnim mladencem srdačno čestitamo!

Naša čitavnica «Danica» držala je po običaju svoju glavnu skupštinu. Ako se je prvih godina mogla pohvaliti liepim predskom, to je prošla za nju bila jedna iznadju najboljih. Dne 2. februara pr. g. piredila je zabavu, koja je upravo sjajno izpala, na čast društvu i svietnim Lovranecem.

U septembru prošle godine ustrojila se je u Lovranu «podružnica družbe sv. Cirila i Metoda» za Istru. Prvi početak joj je u čitavnici; članovi čitavnice odlučili su ustrojiti i svimi silami se zauzeće, da se plemenita namisao ostvari.

Gospođa članovi marljivo se svaki dan sastajahu na zabavu, razgovor, čitanje novina, kojih ima dostatan broj. Želimo, da naša vriedna «Danica» i dalje tako napreduje, pa neka se u njoj i nadalje skupljaju oni, koji ljube svoj hrvatski materinski jezik i žele bolje dane svojemu narodu.

Iz Ike pišu nam 1. t. m. Ovdajšnjega rodoljuba, gosp. Vincenca Marušića snasla je težka obiteljska nesreća; umria mu je naime gospođja Antonija, nakon dugo i teške bolesti. Našem stovanom rodoljubu i prijatelju iskreno sauećese!

Našim izsoljenikom. Pod ovim naslovom preporučili smo prošlog septembra svim onim, koji putuju preko Trsta u daleki svijet radi privrede ili zaslužbe, neka paze, da najpudu ovdje u ruke kojekakvih bezuluznih agenata, koji se dudju od nezakusnih i nekih putnika mastu platiti a kad tamo ostaju prevareni, te nemogu k oiju svoga putovanja.

Mi smo već tuđa znali, da je u tom poslu na zlu glasu ured za putovanja Carla Pirelli-a u Trstu, ni misleć, da je dosti naše putnike upozoriti neka paze na koga se obrate, držali smo, da nije potrebitno taj ured prestom pokazati.

Jurvo mjeseca decembra 1898 doznali smo iz Modane, da je više naših putnika iz Dalmacije tamo zastavljeno jer nemogu dalje pošto ured Carla Pirelli-a nije poslao dalje potrebiti novac, da uzmognu putnici odatle napried. Na ono što čitamo u «Narodnom Listu», izlazećem u New-Yorku, o bezuluznom postupanju toga Pirelli-a, upravo je nečuveno a mi se šudimo, kako može taj čovjek nit časa uživati posjerenje o. kr. oblasti — koja mu je podielila dozvolu ili koncesiju. Zauista takovo postupanje koncesionanog ureda neslužni za čast ces. k. oblastim.

Ali pustimo neka govori «Narodni List», na koj upozorenje i naše drugove, osobito one u Dalmaciji, koji bi imali podučiti i savjetovati naše izseljenice.

Pod naslovom «Najzadnja lopotvina Pirelli-a» piše rečeni list sljedeće: «Na 10. prosinca uputio se je iz Dubrovnika g. Stjepan Radić sa suprugom Katom za Fresno Cal. S njim je putovalo drugih 9, koji su svi išli u razna mjesta Californije svojim rođacim i prijateljem i to: gospoa. Ane Zadjelović i Nike Gugljenović za San Jose, gospoa. Pavle Lujak za Angels Camps, gospoa. E. Gjurković za San Jose, Andro Guljelmović za San Jose, Ilija Mujkovic za San Francisco, Pero Ludić za Hollister i dva nekaka Radića, Pero Iva Nire i Pero Nika Nire, koji su išli sa svojim ujakom u Fresno. Kad su stigli u Trst, od jelne agenture u drugu, napokom su se pogodili kod Carlo Pirelli, komu su platili 265 forinta svaki za svoj put iz Trsta u Californiju. Stigli su u Modane i kod Jorio Desire morali

su promjaniti svoje karte, ali ovaj ih je obavjestio, da buduć Pirelli mu nije poslao novaca, on im ne može dati putnih listova. Nije ostalo drugo već ostati u Modane i javiti Pirelli-u. Radić i supruga imali su drugi razred i Jorio im je rekao, da mogu putovati, ali oni nijesu mogli ostaviti za sobom druge. Pirelli je medjutim brzojavio, da čekaju u Modane na njegove troškove, i da će on doći tamo. Dani prolazili a Pirella nema. Radić onda odlučio poći u Trst, i stigao je tamo na budnji dan večer; na Božić je našao Pirelli-a i ovaj mu je kazao, da je on baš bio odlučio doći u Modane i tako da će zajedno putovati, što i učinise sutradan. U Modane Pirelli i Jorio Desire su bili pred sudom, na kom Radić nije prisustvovao, i poslje ovoga bi odlučeno, da Desiro im dade karte do New-Yorka a da iz New-Yorka do Californije ima se starati Pirelli; Radić je pristao i tu je učinio pogrešku, jer dok je sa Pirelli-em bio, on je morao njega prisiliti, da mu ili novce povraiti ili karte do Californije dade. Pirelli im je rekao, da će on im dati karte, i na komad papira napisao je njihova imena kazni im: kad. dodjete u New-York, pokažite Frank Zotti & Co. a on će vam dati tikete, a ja idem na poštu poslati mu novce. Ovaj lopov otiđe na poštu i pošlje i list, ali u njemu nije bilo novaca, već samo je kazao, da se putnicim da najosjetija tiketa, a da će novce poslati brzojavom putem Anglo-Austrijanske banke.

Putnici stigoše u New-York, Radić sa suprugom se odmah izkreao buduć je bio u drugom razredu, a ostalih 9 poješie u Barge Office. Na izkrealisti Radić je predao list Frank Zotti ali na komad papira nitko neće dati 11 tiketa do Californije, pa bilo baš i za «poštenog» Pirelli; tim više, da ovaj poštanjakovid je prevario i Diederick Blate za više stotina dolara. Sutradan je pripjelo famozno preporučeno pismo. Otišlo se je u konzulu, ali ovaj kaže, da on ne može ništa buduć je stvar privatne naravi i da javo oružničtvu u Trst. Medjutim ono devet putnika je čamilo u Barge Office.

Brzojavili smo rođacim i prijateljem u Californiju i za neko smo dobili novce, te danna putuju; za druge smo zamolili Francuzko društvo, da ih zachzi za jednu sedmicu još dok se od njihovih prijatelja i rođaka čuje. Ovo društvo baš kao ni jedno drugo se zauzimlje za svoje putnike, te malen zaista je broj putnika povraćenih, koji preko Havre u Ameriku dolaze.

U petak 13. tek. stigao je brzojav iz Trsta od Pirella, a kom kaže, da šalje novac ali novac još ne dolazi; magla, koja anda vlada biti će možda okasnila brzojavnu pošiljku lopova Pirelli. Hoće li novce ikad natrag dobiti, dvojimo. Redarstvu u Trst smo javili, a našim preporučujemo, da gledaju kod koga svoje karte kupuju; kada se oni jednomo u Americi nalaze, agent tamo zna, da će morati napried putovati.

Grozna nesreća snasla je u Belovu — u Bugarskoj — dvie kastarvske obitelji, koje su se tamo nastanile. Ivanu Drujeviću iz Kastva, oženjenomu tamo i sa djeecom i Jerolimu Trinajstiću iz Matulja, oženjenomu i sa djeecom izgorjelo je pod kome prošle godine sve što su imali, a ovomu posljednjemu izgorjela je povrh toga 12 godišnja kćerka i 4 godišnji sin. Ove sirote jesu u tuđini bez kuće i odjeće te bi si zaista svatko stekao zaslugu pred Bogom, koji bi im u tolikoj nevoљи na pomoć prislio. Mi smo pripravni i svaki najmanji mlodar primiti za ove nesretnike, te čemo imena plemenitih darovatelja oglasiti u našem listu.

Kako se najbolje uzdrže šunke (pršuti?) Trajnost šunke ovisi u prvom redu od načina priredjivanja i čuvanja istih. Najtrajnije su one šunke, koje se prirede od svinja zaklanih pred Božić i o Božiću, dakle u prosinu i siječnju; šunke od svinja, koje se kasnije zakoluju n. pr. u veljači ili ožujku ili još kasnije, nisu trajne. Mnogo nu trajnost šunke upliva i hrana, kojom su se hranile svinje, i činjencia dali su šunke natarane su soli, odnosno posoljene, dok je meso već bilo studeno. Na trajnost šunke upliva i način sušenja i kadjenja istih; iz tih prosušene i prokadjene šunke trajnije su od onih brzo prokadjenih na dimu. Najzad na trajnost šunke upliva mjesto i način čuvanja. Na hladnom, znaćnom, a ne promašnom, ni vlačnom mjestu, čuvaju se šunke najbolje. Trajnost šunke se povećava tim, da im se djelovi gajuta naturo dobro puprom; ili se ciela šunka namže kašicom napravljenom od pepela i kvasino (octu) ili od pepela i rakije. Fine se šunke pospu mekinjam (posijam) od raži, pa zamotaju u vriedicu od

čistog i čvrstog papira. Mnogi dapače ovu zadaju operaciju prave još prije nego li objese šunke za kadjenje. U obće šunke se priredjaju za godinu dana, najviše za dvie godine, jer starije šunke su tvrda žilavog mesa.

G. P.
Godina radosti. — (1900 — godina radosti.) Kako pišu rimski listovi, papa Lav XIII. je odlučio god. 1900. proglasiti godinom radosti, koja će trajati od Božića 1899. do Božića 1900. Prva takova godina bila je proglašena po papi Bonifaciju 1300, a posljednja po Piu IX. god. 1875.

Očitovanje.

Kad sam dne 3. januara t. g. položio odvjetnički izpit, zamolio sam za mjesto sudbenog pristava. Dne 1. febr. vidiv, da imenovanja nije još bilo, izstupio sam svojevoljno iz državne službe nehoteci dalje služiti kao aukultant, te sam si našao službu kod odvjetnika gospodina dra. M. Präger-a u Trslu.

Sve drugo, što se piše i u njekih krugovih govori o mojem izstupu, nije nego podla laž, a nadam se, da će e. k. državno odvjetništvo znati obraniti čast i ugled, ako ne moje osobe kao e. k. činovnika, a to sigurno suda, na komu sam pošteno služio.

Trst, 8. februara 1899.

Dr. Ivan Zuccoon.

Otvoreno pismo*)

Gosp. Mateju Periech-Stariech-u, trgovcu u Pazinu.

Naše siromuštvo sili mnoge izmedju nas, da traže zaslužbe u tuđini, da prehrane sebe i svoju družinu. — Naš narod, a brata tvoja, vele tada: «posao je truhom za kruhom». — Baš se tako govorilo i o tebi, kudno si se selio iz Boljuna... Neznalo se kuda! — Pa dok druga tvoju manje sretna brata još i danas pasu kojekuda ovce i govoda, ti si, mudra glavo — bio bolje sreće, pa si na dalekom putu sastao u — Pazinu, gdje si kano lubreg u lojsjeo, na sreću jur gotovu, pripravljenu od predobrog strica Periech Antuna iz Paza.

Ali, pošten čovjek polazeć u sviet nikada, znaeš Mate, nikada nezaboravlja na sveti onaj majčino blagoslov, kojim ga je izpratila na put, pa i u najvećim mukam života najsladlom mu je on utjehom.

Znaćajan i pošten čovjek nezataji nikad majčino mlieko. — Nikad, znaeš Mate, nikad nu nedodje na um, da popljava svetu onu hranu, kojom ga je majka mila odhranila i pogazi blagoslov, kojim ga je, žalostan još duša, izpratila u — sviet! — A ti Mate?! — Gdje ti je majčino mlieko, kamo si bacio sladku majčino besjeđu?

Čuj der Mate! — U sjednici pazinskih odpadnika od 11. januara bilo se odlučilo, da se dne 15. januara ima odputiti odbor od tri lica u Trst na sastanak talijanskih istarekih obč. glavara u svrhu prosvjedovanja proti ustrojenju hrvatske državne gimnazije u Pazinu. — Na «komiteju» pako od 14. januara prijavile se same dvie osobe kao spremne, da sudjeluju rečenome odlasku i to gg.: Ettore dr. Costantini i Fedele Camus, doćim im je treći član odbora manjkao!

Predsjednik «komiteja» još stoga prisiljen do tri puta pozvati prisutnike, da podigne ruku onaj, koji želi biti trećim članom spomenutoga odbora.

Ali «od sto glasa, glasa čuti nije» nijedan se ni maknuo nije! — No kad oto, mular Mate Periech-Stariech, moli za riječ, moli, nek se njemu dozvoli, da se smije pridružiti ostaloj dvojici i putovati na sastanak gospođe u Trst. — A «komitej» iznenadjen, jer je svatko dobro znao, da si ti jur podpisao molbu za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu, — izprvice, nevjerruje al napokon ipak, «kad već neće drug» prima tebe — i tako si sastavio «eterno» a piri: to u obraz sam — sobi!

Gdje ti bijaše, tuži Mate, glava, gdje li luda pamet? Prije sa svojim i poslije priti svomu! Zar ti toliko držiš do postene riječi i do svoga podpisa. Tužna ti majka ljudi Mate! Vjeruj nam, da namje težko pri duši, što si se medju nami rodio. Ali pri tom ostaje nam ipak jedna utjeha, a ta je, da mi nismo s tobom ništa izgubili ni naši dušmani s tobom ništa dobili: staric ostane staric!

Dajueš ovoliko do znanja tvojoj i našoj braći, boljuniškim seljakom, koji se služe u tvome dućanu, pozdravljamo te sa sažaljenjem i prezrom.

Boljun, koncec januara 1899.

Boljuniški rodoljubi:

(slieda podpisati:)

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredništvo.

*) Zašto je dakle konzulom? Op. Ued.

Nadalje uplatili su za „Naš Slugu“
 p. n. gg.: D. J. Gauserdorf f. 150, S. G. Nerežina f. 8, M. I. Crea f. 260, B. K. Krk 750, „Citaoonica“ Dobrinj f. 5, M. A. Buoni f. 2, J. V. Pomjan f. 2, V. M. Kuna f. 2, L. Z. Šilba f. 2, R. A. Hrušica for. 5, O. B. Rovinj for. 5, „Prosto društvo“ Podgrađ f. 5, D. B. Sv. Matej f. 6, D. F. Kastav for. 39,85, D. J. Brčić f. 2, L. M. Kastav f. 6, N. A. Pisan f. 250, F. A. Šlepić f. 6, J. I. Padoan f. 250, J. M. Lošinj f. 2, U. N. Omišalj f. 6, T. Dr. Rovinj f. 2, Sch. Dr. F. Beč f. 125, L. P. Sušak f. 10, S. B. Prematura f. 2, P. L. Podvežica f. 2, V. I. Buzet f. 14, „Hrv. Sastanak“ Selca f. 250, T. J. Pazinsko polje f. 2, „Citaoonica“ Trpanj f. 3, Z. F. u. K. Suprine f. 2, V. A. Dobrinj f. 2, S. L. Sv. Petar u Šumi f. 350, K. K. Sv. Fuška f. 1, G. A. Malinska f. 2, B. I. Višnjani for. 8, M. I. Višnjani for. 2, S. J. Trnovci f. 2, „Citaoonica“ Baška f. 5, P. A. Poljan f. 450, P. J. Zvonca f. 250, G. A. Podgrađ f. 2, B. M. Poljane for. 250, M. D. 1815 f. 3, S. P. Tehinja f. 2, M. D. Vrana-Crea f. 5, V. M. Altura f. 1, K. B. Altura f. 1, K. A. Trst for. 25, V. Dr. D. Krk f. 25, T. Dr. M. Buzet f. 30, B. F. Trviž f. 11, S. P. Iosinj f. 5, „Citaoonica“ Brinj f. 150, „Citaoonica“ Belovar f. 250, M. J. Sv. Ivan Šterna f. 4, B. I. Zrenjin f. 1, „Citaoonica“ Opatija f. 5, B. I. Lanišće 170, K. J. Črnjak f. 10, O. Dr. J. Crea 1250, „Citaoonica“ Omišalj f. 5, P. F. Tinjan f. 5, T. I. Zagreb f. 5, „Citaoonica“ Kostrena f. 250, L. J. Sušak f. 250, V. S. Sušak f. 2, T. N. Rieka f. 250, M. M. Dubašnica f. 5, M. D. Crea f. 7, S. F. Višnjani f. 250, K. J. Opatija f. 250, V. G. Trst f. 5, P. I. Altura f. 1, V. M. Altura f. 1, O. J. Sežana f. 6, J. M. Kastav f. 5, S. N. Beč Opatija f. 5, V. Dr. A. Dinković f. 5, V. P. Dutovoje f. 250, M. S. Žig f. 2, M. K. Šmarje f. 390, F. F. Kopar f. 750, „Citaoonica“ Pula f. 250, E. Z. Gradisce f. 1, N. o. H. Pazin f. 3, B. Dr. I. Karlovec f. 5, M. I. Bakar f. 1, „Citaoonica“ Ogulin f. 125, Obć. glavarstvo Materija f. 5, P. V. Jelšane f. 2, P. I. Jelšane f. 2, M. I. Sv. Petar u Šumi f. 2.

(Sriedi.)

Br. 276.

Razpis natječaja.

Na temelju zaključka sjednice občinskog zastupstva od 5. januara t. g. razpisuje se natječaj na mjesto:

1. občinskog blagajnika sa godišnjom plaćom od forinti 500, koje će imenovani dobivati iz občinske blagajne u postecipatnih obrocih;
2. na mjesto jednog redara za poreznu občinu Opatija sa mjesečnom postecipatnom plaćom od forinti 40 i pravom na redarsku uniformu.
3. Na mjesto občinskog poslužnika sa postecipatnom mjesečnim plaćom od for. 25.

Molitelji imaju dokazati, da su viešti hrvatskom kao uredovnom, i po mogućnosti nemačkom i talijanskom jeziku, i podnesti molbu podpisnomu glavarstvu najdalje do 15. februara t. g. Imenovani blagajnik ima položiti u občinsku blagajnu kanciju od forinti 500. — u gotovom ili u vrednostnih papirih.

Glavarstvo občine

Volosko, 27. januara 1899.

Dr. Stanger, načelnik.

G. LIKAR

u Gorici, Sjemeniška ulica ro trgovac sa pisarničkim i školskim predmeti te svakovrsne papirnat robe uz najniže konkurenčne cijene, preporuča se svojim slavenskim zemljakom najuljudnije za mnogobrojne naručbe.

PRODAJA

dalmatinskog vina

na malo i veliko.

(vlastitog proizvoda iz Jesenica kod Omišalj
Filipa Ivaniševića

U Trstu, Via Carintia br. 22.
Phönix-Pomade

Na izložbi za nje-govanje zdravlja i bolesnika u Stati-gartu 1890 nagra-djena odlikom, jest po mnijenju liječnika i priznata za hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeća u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi iz-raste podpuna i bujna kosa i da zapriehi odmah opadapanje kose i tvorenje prhuta; ona pospješuje i kod posve mlade gospođe rast jakih brkova. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 uvč., poštom ili pouzatejcm 90 uvč.

K. Hoppe,

Beč I. Wipplingerasse 1a.

Sve vrsti

tambura

doviva se kod tvrilke

J. Štjepušin

SISAK

Členike šaljem na zahtjev svakomu franko.

THE GRESHAM

Englesko osjguravajuće društvo na životu Londonu

Aktivna društva do 31. decembra 1897 . . . . . Krana 159.997,579.—
 Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897 . . . . . 28.823,375.—
 Izplaćeno na osjguravanja i interesa od postanka družt. (1848), ... 343.860,067.—
 U godini 1897. izdano 7468 polica za glavicu od 67.331,351.91

Prospekti, eijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ka god pismeno zapita od dalje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Tražo se svuda dobri agenti i zastupatel.)

PIJALKA C. KT. PIV. ASTRIJSKOGA KRALJEVIKA ZAVODA za trgovinu in obrt u Trstu.

Novel za vpladla.
 V vrednostih papirih na
 4-ručevni izkaz 21%,
 30- 31%,
 30- 31%,
 na pisanu, kateru se manje izplaćati i sudalnjih bankovnih avarijske veljave, stoplje nove obrestno takse i krepat z dnem 24. junnja, 28. junnja in odhovo 30. avgusta t. l. po dobitnih odhova.

Okrožni odel.
 V vredit. papirih 2% na svako svod. V nepoloznih brez obrest. NAKAZNICE
 na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropano, Reko kako i v Zagreb, Arad, Bielez, Gubloz, Gradec, Sibinj, Inonost, Czevo, Ljubiljano, Lano, Olomuc, Reichenberg, Saz in Sol-nograd, brez troškova.

Kapnje in prodaja
 vrednostij, divz, kakor tudi vnovenje kuponov proti ul-
 hitcu 1% provizije.

Preduzim.
 Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Lon-donu, Parizu, Berlinu ali u drugih mestih — provizija po jako umesnih pogodbih.

Vložki u pohranu.
 Spremljeno se u pohranu vrednostnih papirij, zlati ali sre-bni denar, iznemačk bankovni ul. — po pogodbi.
 Naka blagajni izplaćuje iznemačk naručbe banku trajljivanu u talijanski frankah; ali po odnemanu kuru.

Zahvalnice!!

Štorani gospodino!
 Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan liek proti kašlju i prsoboli poslali. Potrosio sam jednu bocu trputčevoga soka, na mi je kašalj i prsobol skoro prestala. Poslijte mi odmah još 3 boce Vašega izvrstnoga trputčevoga soka u uz to i 2 omota čaja proti kašlju. Sa veštovanjem
 U Divači, 19. listopada 1897.
 Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoboli, promuklosti, tezkom disanju pa i za stare ho-leati, dohiva se uvijek svježi u ljekarni k Zrinjskomu, H. Brodjovin; Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boei sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.
 Ciena boei trputčevog soka sa točnim napukom 75 novčića.
 Uz trputčev sok dobro je i gor-ski čaj proti kašlju rabiti.
 Ciena jednog omota corskog čaja proti kašlju za točnim napukom 35 nč. Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštarsko pouzće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kišicu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
 H BRODJOVIN
 Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cijenjeni gospodine ljekarniše!
 Prije kratkoga vremena naručio sam od Vae jednu bocu pojačanih švedskih kapljica; oee su meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izvolite mi za moje znance još tri boce po 80 nč poštarskim pouzćem poslati.
 Mladuči, dne 26. svibnja 1898.
 Sa Slovancem
VID ZANIČ.

Prave pojačane švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudničim bolim, popravljaju pro-bavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih: se kapljica izgube sve bolesti želudca i cijeva, u dobije se dobar apetit.
 Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imaju na boei sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.
 Ciena jedne boce pojačanih švedskih kapljica za točnim napukom 80 novč.
 Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kišicu 20 novč. priračuna.
Ljekarna k Zrinjskomu
 H BRODJOVIN
 Zagreb, Zrinjski trg br. 20.
 Naručbe, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Vrlo poštovani gospodino!
 Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Cim je počela opa-triehljavati Vaše mazilo proti kosto-boli* ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvarednom mazilu, ostajem
 U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.
 sluga pokoren
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) jo veoma dobar liek proti trganju i kalamju u kostima, reumatizmu, bolima u križicah, proti prehlad-am, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmućene žile, te kriepi stavee, koji pate na slabohi nogu.
 Svaka boea mora biti provi-djena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boei nosi.

Cienu jedne boce mazila proti kostoboli sa točnim napukom 75 novčića.
 Svaki dan se uz poštarsko pou-zeće razušilje.
 Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kišicu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
 H. BRODJOVIN
 Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Blag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angeli“,
 dvorski dobavljač Nj. svetosti pape
LAVA XIII.,
 u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!
 Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspiehom, doista najbolje sredstvo proti želudničim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Na ja sam zahvalam ujedno i gos-podinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

Te potvrđujem time, da Vam izrečeno moje iskreno zahvala i ime čitavu moju obitelj, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu skatulu tinkture za želudac sa 12 staklenica i jedan lončić Glicerina Crme.
 Sa poštovanjem
Tomaž Dobek.

Posaljite mi pošt. pouzatej pod podpisanim nastovom 24 staklenice izvrstne „želudne esence“, koja se rabi najboljim uspiehom
Josip Černiko, župnik,
 Vulfred — Štajerska.

Posaljite mi pošt. pouzatejcm 12 staklenice Vaše želudne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravu topla, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako polovalno izmjuje.
 Sa poštovanjem
Ivan Vidas
 kol sv. Martina, p. Sv. Nedelja
 Labin (Albona) Istria.

Jučer se je vidilo tečajem sjednice među ostalimi kako predsjed. njihovoga kluba bar. Malfattini i Don Bazanella razpravljaju sa ministrom predsjednikom Thunom. Danas donesa je jedna novina (Reichswehr), da su pitali Thuna odgovor na njihov memorandum, i da njim je Thun odgovorio, da njoj još došao u položaj, da pročita memorandum, pošto je pisao talijanski.

To je morao biti i opet poljev studenom vodom. Al i nezasluzne bolje. Čine predloge onako bezobrazne, kakve su obavili na sastanku u Trstu. Čine memorandume. Ližu se na sve strane. Moljakuju, a onamo izjavljaju, da stupaju u najoštriju opoziciju.

Do kad će biti odročeno carevinsko vijeće, toga danas niko ne zna. Što će se činiti i učiniti za vrijeme odročnja, ni to se ne zna.

*barbarim se zvali
Što vi mroste dok su oni spali!*

U zadnje vrijeme dužnost nam je konstatovati činjenicu, koja nam se čini vrlo važnom u narodnom pogledu: talijanske novine u Istri počele su osvrtniti na ono, što mi pisano i donasati u prevodu naše članke, naravski u svrhu, da ih pobijnu i da istina zabušuju. Svakako učinjen je dobar korak na putu sporazumljenja. Mi pišemo hrvatski, pa ipak nas dobro razumiju; nađe je, da će nas tako razumjeti i u uređih i u saboru, pa neće biti povoda trvenju.

Nazad malo dana ovolila se s nama u koštac porečka «L'Istria», koja, ako ne drugo, a to barem ima pristojnu formu u pisanju; zadnjič zapelo je oko njekom «tribunu» oko «Il Popolo Istriano» u Puli na naš članak «Eos ejiciamus foras», koji čini se, da je gorko opario to naše latinske, samozvane gospodare.

Puljski listić nešto je još više: poslao nam jedan izstisak svojega namrčenog papira, e da vidimo kako nam za odgovarati pero kojeg smučejaka, što se pod njim krije, upozoriv nas olovkom na članak «L'Inno ai barbari», kojim njeka prodana mješina ili gladna «vohada» siplje svoju zuč na naš narod u Istri i druguda. Puljski list nas nazivlje «barbari», jer smo dostojno razložili onaj glasoviti «Eos ejiciamus», na kojem toliko jašu Talijani, misleći, da se je povratilo vrijeme Rima ili Venecije, kad su vladali smjeli barataci s ljudni kao s marvom. Drugih tradicija i tako nisu sačuvali Talijani istarski od njihovih pradjedova. Samo podlost i zloba razovale su se na razvalinama «avite culture», a što, je u Rimu i u Veneciji bilo dobro i plemenito, to nije uhvatilo korjena među vampiri istrijanskimi. Zato nas i zovu, ta čeljad bez poštenja i srea, danas, «barbari», i svu našu prošlu slavu, naša junacka djela pukim «barbarstvom», jer kako da im omilimo, kad ih se hoćemo otreći, kako da nas časte, kad im nećemo već biti robovi? Samo robsku čeljad, samo podle stvorove može ljubiti i štovati naša talijanska «Signoria». O Hrvatstvu to nije moguće, jer on neće više, da im služi i bude podložan, neće da bude smatran tuđinom u svojoj kući.

Puljski list nam kaže, da slavimo bare, kad spominjemo U skoke i Krsto Frankopana, koji da su samo zadavali nepričice njihovoj (talijansko-istarskoj) republici Sv. Marka. Što je bila mletačka strahovlada u Istri, to svaki zna; a poznato je i to, da su pradjedovi našeg današnjeg kralja vladali nad većim dijelom Istre i tada, kad su mletački lopovi provaljali svoj zulum u našoj zemlji. Hrvati U skoci bili su u službi Austrije, Krsto Frankopan je u svojskom Hrvata vojvoda protiv Veneciji kao dušmanik Austrije, dakle hrvatska krv je tekla za dobro države, kojoj danas pripada Istra — pa ipak što, vidimo? Talijanske novine u ovoj pokrajini se rugaju Hrvatima, brane mletački zulum, hvale se slavom abručkih bandita a bacaju pod noge slavu austrijsku! Hvala njim liepa! Austrija se može ponositi, da imade takvih podanika, koji se neimaju bojati oblasti radi svoje umobolne nadutosti! Mi slavimo junake, što su tukli gamad talijansku; mi se ponosimo Radeckijem i Tegetofom, a naši Talijani imaju svoje «brigante» i «garibaldine». Pa neka im budal Uplašiti neće itak nikoga, koji ih pozna a najmanje hrvatski narod u Istri, koji će naći još drenočane, da si život obrani. Stabla po Istri rasta još uvijek, ali rastu na hrvatskoj zemlji i imaju dosta grana za sve ugrijane glave talijanskih nitkova, koji su u gospodskoj odori pogi-

beljniji nego li najbolji oviet sardinskih hajduka.

To ipak nemora biti lahka stvar lišiti se Hrvata u Istri, kad već od dvanast stoljeća ostaje u grlu talijanskih glasnih dotepaha onaj: «Eos ejiciamus foras», s kojim uvijek strasno a svatko im se u birk smije.

A odkuda ćete nas, jadni, bacit van? Ta svo gore, i sva polja, sve šume i livade, svi vrhovi i doline, sve što je širokoga u Istri, sve je to posjed mirnih i poštenih Hrvata i Slovenaca, dočim se Vaša vika zadušuje medzinamni četirju smradnih gradica, koji će se tek onda podići i procvitati, kad ih hrvatsvo obnovi.

Medjutim, mi Vas nemamo straha!

Pogled po svijetu.

U TRSTU, 8. februara 1899.

Odročenje carevinskoga vijeća — tu-mače glasila pojedinih stranaka različito polag stanovništva, koje zauzimaju za ili proti vladi. Glasila većine carevinskoga vijeća pišu, da je obćeo ministar predsjednik pravkom klubova većine, da neće učiniti nijednog važnijeg koraka, a da se prije s njimi nēdogovori. To bi značilo, da će ministarstvo i za odročnja državnoga sabora vladati suglasno sa većinom carevinskoga vijeća.

Njemačke stranke manjine carevinskoga vijeća kane izdati zajednički proglaš na njemačko pućanstvo Austrije. U tom proglašu objaviti će i zahtjeve ili uvjete Niemaca, pod kojimi bi imalo doći do sporazumka izmedju pojedinih narodnostih u ovoj poli monarhije. Koliko je do sada doprlo na javnost, oni će zahtjevati u prvom redu ukinitje jezikovnih naredba za Česku i Moravsku, zatim razdieljenje kraljevine Česke u jezikovne kotare i proglašenje njemačkoga jezika državnim jezikom. Kad bi se i moglo naći odziva u Českoj glede dvih prvih točaka — što je skoro nemoguće — neće se ga naći na strani austrijskih Slavena glede treće točke t. j. priznanje njemačkoga jezika državnim. To je zahtjev, na koji neće nikada nijedan svjestan Slaven pristati. Drzovito je od strane Niemaca, koji sačinjavaju manjinu pućanstva Austrije, zahtjevati, da većina pućanstva — Slaveni — priznaju njemački jezik državnim. Značiželjni smo kako će se vladuti zastupnici talijanski i njihova glasila napram ovom nezakonitom i nepravednom zahtjevu njihovih prijatelja i saveznika.

O sazovu zemaljskih saboru ove pole monarhije neće se ništa stalna, Glede sazova Českoga sabora dolazi viest iz Beča, da je o tomu viećno yrhovni zemaljski maršal kraljevine Česke knez Lobkovic sa ministrom predsjednikom grofom Thunom. Ovaj da se je upitao o pripravah za sabor, koje da su u toliko pokročile, da se sabor može odmah sazvati.

U hrvatskom saboru vodi se vrlo obširno podrobna razprava o zemaljskom proračunu. Saborška većina ili vladina stranka odbija tvrdokorno sve podneske i izpravke, koje stavljaju članovi opozicije ka pojedinim stavkama proračuna.

Bugarsku kneževsku obitelj zadesila je ovih dana golema nesreća. Preminula je naime nakon kratke bolesti mlada kneginja Marija Luiza. Sa kneževskom obitelji žali duboko za pokojnicom i bugarski narod, komu bijaše pokojnica vriednom kneginjom. Kod njezinog pogreba zastupati će austrijsku vladajuću kuću nadvojvoda Franjo Salvador.

Ruski car Nikolaj podario je iz vlastitih sredstva jedan milijun rubalja za pripomoć ruskih seljaka, koji trpe radi prošlogodišnje nerodice. Taj

plemeniti čin mladoga vladara hvale u velike sve ruske novine.

U talijanskom parlamentu napali su radikaleci svoju vladu što dopušta, da se u Austriji slave junacka djela austrijske vojne mornarice iz god. 1866. Veće bezobraznosti težko je naći gdje u prosvjetljenom svijetu nego li su ove drzovite navale ugrijanih glava u talijanskom parlamentu.

Jurina i Franina.

- Jur. Si čuja Frane, da je šjor Kilo posla svoju Luceu ariju baratat?
- Fr. Mora biti jako bolna, kad je posla u tom štajunu drugu ariju inkati.
- Jur. Vero da ima sirota dvi koradele.
- Fr. Eee... onda niš straha — u kratko će odzavrilit i nazad torati po staroj navadi.
- Fr. Sada hvala Bogu je poli nas va Tinjane mir i blagoslov božji.
- Jur. Je i poli nas va sv. Petru, ma ga yero ni pravega va Kringi.
- Fr. Ni ga ne varamente, ni ga neće bit dolde Bog nekemu pamet nerazsvitli.
- Jur. Ako ne on, težko da će drugi.
- Fr. Ča da ima baron Fugera potkranji radi kažina?
- Jur. Tr neka ima, ča j' šal zlođeja nos v... zabadat.

Različite viesti.

Imenovanje. Savjetnik kod prizivnog suda u Trstu g. vitez Visini imenovan bijaše dvorskim savjetnikom kod vrhovnoga suda u Beču.

Premješćenje e. k. kotarskoga poglavara g. Germana Zuech-n. Poznati e. k. kot. poglavar u Malom Selu g. German Zuech premješćen je napokon k namjestništvu u Trst. O tomu činovniku bilo je u zadnje doba mnogo govora u državnom saboru i u našem listu. Hrvatski puk na kvarnorskih otocih neće zaista za gosp. Zuechom plakati.

Njega zamjenjuje kao upravitelj e. k. kotarskoga poglavara vladin namjestnički tajnik g. dr. Alfred Manussi pl. Montesole, koji je do sada jurve služio u više kotara naše Istre, te se svuda pokazao kao vrstan i pravedan činovnik.

Zasluzena zahvala. Iz Kastva pišu nam, da je obćasno zastupstvo u svojoj sjednici od dne 1. t. mj. jednoglasno zahvalilo se, ustavši sa sjedala, narodnomu i obćinskomu zastupniku g. prof. Spinčiću za njegovo neumorno i požrtvovno djelovanje na korist ove obćine u ove zadnje tri godine. Živilo ono svjestao zastupstvo!

Iz Kastva pišu nam: Dne 29. janara o. g. dogodio se u našem drevnom gradu događaj, za kakovog se ne sjeđa nitko, da se je ovdje dogodio. Toga dana u nedjelju pred velikom sv. misom uveo je u krilo naš svet katoličanske orkve velievridni naš nadžupnik, velečasni gospodin Mijo Laginja, u dozvolu presvjete-loga biskupa, jednoga mladica pravoslavne vjere.

Naroda sakupilo se sa svih strana prostrane Kastavščine, da prisustvuje riedkoj ovoj svečanosti, tako da je prije odlučena vremena župna orkva već bila puna do zadajega kutića. Narod se oćito velievridni naš nadžupnik, velečasni gospodin Mijo Laginja, u dozvolu presvjete-loga biskupa, jednoga mladica pravoslavne vjere. Naroda sakupilo se sa svih strana prostrane Kastavščine, da prisustvuje riedkoj ovoj svečanosti, tako da je prije odlučena vremena župna orkva već bila puna do zadajega kutića. Narod se oćito velievridni naš nadžupnik, velečasni gospodin Mijo Laginja, u dozvolu presvjete-loga biskupa, jednoga mladica pravoslavne vjere. Naroda sakupilo se sa svih strana prostrane Kastavščine, da prisustvuje riedkoj ovoj svečanosti, tako da je prije odlučena vremena župna orkva već bila puna do zadajega kutića. Narod se oćito velievridni naš nadžupnik, velečasni gospodin Mijo Laginja, u dozvolu presvjete-loga biskupa, jednoga mladica pravoslavne vjere.

gg. kapelana, izrekao je krasnu prigodnu propovjed poznati naš propovjednik, častni gospodin Ivan Mandić, mjestni kapelan. Svojom vatrenom besjedom duboko je ganuo sve pobožac slušatelje. Pod svetom misom primio je prvu svetu pričest predkrštenik uzhićen i blaženim kod propovjednikovim riečima, toli svetim činom samoga uvedenja.

Interpelacije zastupnika Spinčića i drugova, podnesene u carevinskom vieću dne 27. i 31. janara t. g., i to na ministra trgovine radi pristavnoga postupka e. k. činovnika u javnih skladištih u Trstu, i na ministra pravosudja radi porabe jezika kod viešega sudišta i kod kotarskoga suda u Trstu, pričiti ćemo u budućem broju, jer nam je za danas bilo preostalo odviše pučajšnjega gradiva. Tako smo morali danas izpustiti i više novijih dopisa, što neka izvole do znanja uzeti gg. dopisnici.

Razbojničke navale na tuđe poštenje. Talijanska glasila odvrsajih židova «L'Indipendente» i «Piccolo» navali su iza busije a posve neopravdano i neistinito na jednoga našega zemljaka, bivšega e. k. prislušnika na zemaljskom sudu ovđe, da je tobož slovenskim stran kam bio na ruku. Taj lopovluk talijansko-židovski ne da se obićnimi sredstvi dostatno žigosati. Kad nemogu našemu čovjeku inače naškoditi, pucaj nanj iza busije — ubij ga moralno. U šumu lopovi i razbojnici!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru darovali su p. n. gg.: Zagoda Franjo i Vilim Georgijs dubovački kapelani u zanosno pismo 7 for. — Kastanić Matej sakupio medju veselim družtvancem u njegovoj birtiji 5 f. — Tomljenović Stjepan šalje kano podporu družtvu 1 f. — Bodulica for ever por X—XII 1898 3 f. — Mandić Kazimir u Umagu 1 for. — Miko Polić, kateheta na Rieci, sakupio kod «Bodulice» u Drugi 11 f. 57 avč. — Marko Frančić na Rieci sakupio u kući g. Franje Radovića na Sušaku za veselim večerom kad je krestio sina 6 for. 93 avč., a u prijateljskom družtvu na brodu «Gundulić» u Fiumeri 1 f. 37 avč., ukupno 6 f. 93 avč. — Kompare Josip Osp kano oprost od čestitana 5 for., J. Kopač Gorica pod istim naslovom 5 f.

Za «Bratorščinu» hrv. ljudi u Istri-darovali je gosp. Mandić Kazimir u Umagu 1 for.

Vjenčali se. U nedjelju dne 5. t. mj. vjenčao se g. Josip Mančko, član poznate rodoljubne Mankočeve obitelji u Trstu, sa gospodićom Gretkom Dobrin učiteljicom u Sv. Petru (Kranjska). Srdačne naše čestitke novovjenčanici i njihovoj svjetli!

Deputacije narodnih učitelja kod ministara u Beču. Ponedjeljak va večer primili smo iz Beča sliedeći brojavnu viest: «Odslanstvo hrvatsko-slovenskih učitelja Istre i Goričke, predvođeno po zastupniku dr. Gregorčiću predstavilo se danas ministru predsjedniku grofu Thunu i ministru prosvjete Bylandtu. Odslanstvo bijaše priznato primljeno i težnje učiteljske nadjene opravdanimi. Odslanstvo ostavilo sponenice tajniku ministra financija dra. Kaizla, koji bijaše odsutan.

Molbe za hrvatsku gimnaziju u Pazinu. U našem dopisu iz Beča od dne 27. t. mj. čitati je, da je stiglo iz svih krajeva Istre 101 molba na državno zastupnika g. prof. Spinčića za ustrojjenje hrvatske gimnazije u Pazinu, molbom, da iste carevinskom vieću izruči na dalaje uređovanje. Naknadno dozajemo, da je tih molba stiglo na g. Spinčića u svemu 112, te da je on iste izručio na zapisnik u pisarni carevinskoga vieća.

Za družtvo sv. Cirila i Metoda u Istri. Pod ovim naslovom priobila je «Hrvatska Domovina» u br. 1 od ove godine sliedeći poziv, koga mi najtoplije preporučamo svim našim rodoljubim, ne samo za ovu godinu već i za unapried:

Matica hrvatska početi će ovih dana siljati ovogodišnje knjige medju svoje članove. Gospoda povjerenici imaju sada najljepšu prigodu, da pošalju «dobru ruku» našoj biednoj Istri, tim što bi sabrali od svakoga člana samo 10 novčića za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Mislim da se neće naći nikoga, koji bi bio tako tvrda srea, da uzkrati taj mali iznos za našu toli potrebitu družbu. Ako se svi odzovau ovom pozivu, što neće niš dvojiti — ta naša plemenita družba dobiti će liepi dar od jedne hiljade forinti. Dakle gospodo povjerenici pomozite Boga na posao. — Umoljavaju se sve naše novine bez razlike stranaka, da priobće ovaj poziv. E. B.

Uništen zaključak obćinskoga zastupstva u Oprtlju. Kako je poznato, podnio je naš prvnik u obćini Oprtlj g. Anton Matiašić sa dru-

govi utok na zemaljski odbor u Poreču protiv zaključka obćinskoga zastupstva u Opriju od dne 18. junija 1898. Zemaljski odbor uvažio je taj utok i dokinuo rečeni zaključak, jerbo pozivi obćinskim zastupnikom za sjednicu nebijahu dostavljeni tri puna dana prije sjednice, kako to §. 40 obćinskoga reda, popravljenog zemaljskim zakonom od dne 7. februara 1885. br. 5. zahjewa.

U spomenutoj sjednici imenovala je naime talijanska većina obćinskoga zastupstva dvojicu talijanskih prvaka Istre počasnimim građanima Oprija.

Zemaljski je dakle odbor uništio gorjiji zaključak, ali nekaže ništa ob onom zaključku istoga zastupstva prediduce sjednice, u kojoj je ista većina imenovala 10 talijanskih prvaka Istre počasnimim građanima. Zar bi ono imalo vrijediti? A joki!

Plemeniti čin. Odbor »Dolalskega podpornoga društva« u Trstu zaključio je, da se od čitoga prihoda zadnjeg velikog plesa dade 100 for. za gradnju »Narodnog doma« u Trstu.

Novčanje u Istri. Ovogodišnje novčanje u Istri obaviti će se dne 23 i 24 marča u Piranu; dne 17, 18, 20, 21 marča u Kopru; dne 19 aprila u Rovinju; dne 25, 27, 18 i 29 marča u Voloskom; dne 4 i 5 aprila u Krku; dne 7 aprila u Cresu; dne 10 aprila u Lošinj; dne 12, 13, 14 i 15 aprila u Pulj; dne 21 i 22 aprila u Labinu; dne 25 i 26 aprila u Poreču; dne 28 i 29 aprila u Bujnu; dne 6, 7 i 8 marča u Motovunu; dne 1, 2, 3 i 4 marča u Pazinu, a dne 13 i 14 marča u Podgradu.

Iz Cresa pišu nam 29. p. mj. Prvog mjeseca bio nam je u pohodu c. kr. namjestnik g. Goša. — Bio je nekako više dana kod nas ostati, ali ostao je samo nekoliko sati, jer je već o podne istog dana morao odputovati u Pulu, da dočeka njemačkog cara na povratku s iztoka. — Ipak u ono par sati čuje što je sve lažljiva ču. — Zapitav mjestnog župe-upravitelja, da li creska gospođa razumiju jezik puka, odgovori da ne! Dočim zna svako malo diete, da su creska vlastela u domaćinstvu saobličuju sa domaćini kopački ili sa vaujsčari, pak da se je pred malo godina u svih vlastelinskih kućah govorilo »servaški«. Jel istina g. kanonice?

Zapitav g. ravnajućeg učitelja i nadzornika talijanskih škola, u kojim se jeziku u Cresu uči djecu, odgovori: talijanski. — Zadužen za pitanje da li se što i hrvatski podučava, odgovori: dva sata na tjedan. Tko podučava? Gg. Antoniazio i Budin, dočim svi Cresani znadu, da se nikad u creskih pućkih skolah nečuje riječ hrvatska ako ne možda na porugu, jer kod ondušnje gospođe je hrvatska riječ kao crveni rubac pred rogovu lika.

Eto vam dvie same, a imademo sličnih na ciele pregristi, da vam i poštenom ljudstvu izkažemo, kako se kod nas najviše oblast izvješćuje sa strane dviju službenih osoba, kojim je povjeren uzgoj naše već raztrovane i otuđene mladeži. I sve ovo ide ina kao po lju, a nede ina ni ovi zapet — jer se kod nas u Primorju više vjeruje često lažim nego li istini.

Dajte ovo do znanja i g. namjestniku, pak ako želi doznati istinu, neka se obrati na pouzdane osobe, koje mu nede u brk lagati, kao što su to učinile prije spomenute.

Glavnu skupštinu obdržavalo je čitalačko-pjevačko društvo »Vodnik« u Dolini dne 22. pr. mj. Na toj skupštini bijaše izabran sljedeći odbor: veleč. gosp. Ivan Varl, župnik-dekan, predsjednik; g. Ivan Sancin, načelnik, podpredsjednik; g. Krist Hrovatini tajnik; g. A. Sancin blagajnik; g. J. Paugere zborovodja i g. Vj. Buno nadzornik.

Hrvatska čitaonica u Mihotlićih priredjuje u nedjelju dne 12. t. mj. u vluštih prostorijah zabavu sljedećim razpredom: 1. Vilhar: »Bog i Hrvati«. Pjeva mješoviti sbor. 2. H. Volarić: »Divja rožica«. Dvosvijet za sopran i alt uz pratnju glasovira. 3. Saloigra: »Čestitam novu godinu«. Od Trifkovića. 4. M. Brnjak: »Koraćenica družbe sv. Cirila i Metoda«. Pjeva mješoviti zbor. 5. Ples. Svirati će odio opatijske lićilistne glube. Ulazina i kruna po osobi. Početak točno u 7½ sati na večer. Odbor.

Kodoljubni poziv. Hrvatske novine iz Dalmacije donajaju pod ovim naslovom poziv ravnateljstva »Družbe sv. Cirila i Metoda« za Istru za ustrojenje podružnica iste družbe u Dalmaciji. Visoko ministarstvo unutarnjih posala dozvolilo je ustrojenje takovih podružnica u čitavoj Dalmaciji. U rodoljubnom pozivu obrazloženo ravnateljstvo naše plemenite »Družbe« potrebe i nevolje istarih Hrvata, te so prizivlje opravdanim vapjanjem na sve ro-

doljube Dalmacije za ustrojenje rečenih podružnica.

Mi nedvojim nimalo, da se nede odazvati naša braća u Dalmaciji ovom vapjaju tužno im braće u Istri. — Na to ih ima poticati ne samo bratska dužnost, nego i izgled zlosretnog »Legoa« i njezinih podružnica u Dalmaciji, gdje žaka dopuna i narodnih odpadnika doprinasu upravu ogromne svote novca, kojim se imadu odnarnodivati naša dječica u Dalmaciji i u našem Primorju. Na noge dakle hrvatski rodoljubi širom Dalmacije!

Pješke oko svietu. Putnici pjesačkoga športa braća Seljan iz Karlova stigli su ovih dana na svom putovanju pješke oko svietu u Trst. Večerns priredjuju u slavenskoj čitavnici zabavu sa predavanjem, brzorisanjem i igrom na gusle. Stariji brat g. Mirko Seljan svršio je record Pariz-Petrograd za 100 dana pješke. Put braće Seljan oko svietu pješke trajeće dvie godine, te će si bez dvojbe steći naslov »Champion« putnika pješke oko svietu. Za danušnju večer pozivljemo naše prijatelje, da se mnogobrojno odazovu pozivu na zabavu, da mladim i odvažnim putnikom bar dielomice pripomognemo u njihovom poduzetju.

Sjajna maskarada priredjuje »Tržaški Sokol« u ponedjeljk dne 13. februara 1899. u 10. sati na večer u kazalištu »Armonia«.

Pošto su do sada uvijek bile ovakove maskarade našega »Sokola« u istinu sjajno i buduć je ovo posljednja zabava slavenskih družtava ovoga mesopusta, očekujemo, da će se naše obćinstvo mnogobrojno odazvati pozivu dičnoga našega »Sokola«. **Hrvatska čitaonica** u Pazinu priredjuje dne 11. tek. mjeseca uz sudjelovanje tamburaškog i pjevačkog zbora u svojih prostorijah zabavu sa plesom. Početak na 8½ sati na večer.

Hrvatska misa za mješoviti zbor, uglazbio Josip Mandić. Ciena 60 novč. Čisti prihod namijenjen je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru.

Preporučamo ovo dječice mladoga glazbovca Josipa Mandića (učenička VI. r. gimnazije) svim prijateljem crkvene glazbe.

Pjevačko čitalačko društvo u Marzagah (bivša občina Ponjani) priredjuje u nedjelju dne 12. t. mj. u prostorijah gostilone Ivana Babića »Veselic« sa obilatom i zanimivim razpredom.

Poprakov. U članku »Uzorno gospodarstvo« u zadnjem broju našega lista tiskano je pogriješno, da je proračunano za gradnju crkve u Kasteliru 10.000 for. a ima biti 9.000 for., što molimo ovim, da se ispravli.

Izbori za trgovačko-obrtničku komoru u Rieči obaviti će se dne 10. t. mj. Hrvatska stranka na Rieči sastavila je i predlaže svojim izbornikom posebnu listinu kandidata, među kojimi nalaze se najvidljeniji trgovci i obrtnici tamo. To je hvalevredno od riećkih Hrvata, koji bi već jednolično morali započeti živo sudjelovati u čitavom javnom životu onoga hrvatskoga grada. Njihovim neradom ili nemarom okorićuju se tuđi doteputi, osobito istarski talijanaši, koji šire na sve strane iredentizam na štetu i propast hrvatsava, a na porugu mađarskoj vladi, koja ne vidi li nede da vidi kako pripućlja svojom protuhrvatskom politikom grad Rieku za majku Italiju.

Naknadni izbor na zemaljski sabor u Gorici. Na mjesto odstupivšega zemaljskoga kapetana i zastupnika za grad Gorici, g. grofa Frana Coronini-a imade se izabrati dne 27. t. mj. novoga zastupnika na zem. sabor u Gorici. Za to mjesto reć bi, da kandidiraju goriečki talijanaši nekoga židova.

Tim izborom oprovrgnuti su razni glasovi o predstojećem razpustu zemaljskoga sabora u Gorici.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje na pustu nedjelju dne 12. t. mj. svojim članovom i prijateljem zabavu sa vrlo zanimivim programom. Za ovu zabavu vrieće pozivi zadnje zabave.

Talijanska družtva »Dante Alighieri« i »Legia Nazionale« u kraljevini Italiji a sa sjelom u Milanu postoji društvo »Dante Alighieri«, kojemu je ista svrha, koja i zlosretnog »Legoa Nazionale« t. j. širiti talijanstvo i raznarnodivati neitalijansku, ponajviše hrvatsku i sloveneku dječicu. »Dante Alighieri« pokrmaće sakupljenim novcem talijanske škole i talijanska družtva izvan kraljevine. U tom društvu imade talijana svih slojeva počam od kraljevskog dvora pakdo malog obrtnika ili trgovca. Nedavno bijaše priredjena u Rimu izložba na korist toga družtva. Jedan od talijanskih pisatelja držao je predavanje o važnosti i ciljevih toga družtva. Među slušateljima u na-

lazila se i kraljica Margorita. To državno podupire kraljevski dvor i vlada. Ono je u savezu sa zlosretnom »Legoa«, koju pokrmaće bez dvojbe i novcem. Tim se razjaujuje i poznata činjenica odakle »Legi« toli ogromne svote novca, koje upravo sipije za otuđenje naše djece.

Otvorenje novog poštanskog ureda u Lindaru: Dne 1. tek. mj. otvoren je novi poštanski ured u Lindaru — občina Pazin. Uredom upravlja neka gospodinja, koja ne zna ni ti riećki hrvatski. Za to mjesto natjecale se i vrlo sposobne osobe, nu njihovne molbe nebijahu uslišane. U istinu smo znatiželjni kako će »opravdati« gornje imenovanje sl. ravnateljstvo pošta i brojova. Ono valjda neza, da je Lindar čisto hrvatsko mjesto.

Hrvatski jezik u mornarici. Usled odluke ratnog ministarstva, mora mladi narastaj čuštinski (oficirski) obzirom na ogromnu većinu Hrvata pri ratnoj mornarici dobro naučiti hrvatski jezik, te će se taj jezik od početka mjeseca novembra tekuce godine smatrati jednim od glavnih predmeta na kadetkijih izpitih. — Ova odluka sasvim je pravedna, a žaliti je samo, što prije nije izdana. Ali i našim vojnikom kod mornarice nameće se dužnost, da se uvijek i bezuvjetno služe svojim hrvatskim jezikom, i da se ponose imenom hrvatskim. Žalibože mi smo više puta opazili, kako naši ljudi, netom nauče dvie rieći tuđjeg jezika, odmah hoće, da se njim služe, kao da se stide svoga. To je neprosvit krieh i to nam vrlo škodi. U svakoj prigodi pokazimo se Hrvatima i govorimo samo hrvatski!

U frumasonskom listu »Il Piccolo« napada dopisnik iz Velog Lošinja na vrle fratere reda sv. Franje — pod naslovom: »Le agitazioni del clero croato«.

Istina je, što govori dopisnik, da su stari Lošnjani svojim novcem sugradili samostan sv. Josipa. Istina je također, da pred pet god. bivahu u tom samostanu talijanski Isusovci, te da službovahu samo latinski i talijanski.

Ali bilo je neugodno mnogim vjernikom pri izvopiedi, kud se morao služiti u tuđim talijanskim jezikom te je, kako piše »Hrv. Sloga«, bivanje Isusovca talijana bilo silno nesuglasje u V. Lošnju.

Uvidivši i sami Isusovci tu neurednost i nemogućnost daljnega jim tu boravka, ostavio Lošinj. Svaka čast vič. g. Petrići, što se je zautice, da samostan taj prodje u ruke »Istarsko-Dalmatinske trećoredske države«, koja odmah posla dva vrta svećenika Hrvata, da upravljaju spomenutim manastrom. Država ova dakako da ne broji nijednog člana Talijana, nego sve same Hrvate, što bi poznato imalo biti dopisniku, a valjda ga to i peče.

Dokaz budi tomu i to, da su na veliko veselje i duševnu pobudu vjernika rećeni otci uveli u crkvu glagoljsku liturgiju, te prijed sazadado hrli u crkvu, što ju je najobježavalo...

Sve to dokazuje, da su ovi sluge božji ljudi iz naroda, koji narodnim jezikom sv. vjere uče.

Nije li možda istina, da stovanje i ljubav do svojih fratara ne izkazuje narod iz Lošinja šiljanjem bezbrojnih darova crkvy i samostanu? Nije li istina, da je veleč. Otac Bone Zec, taj neutrudivi radnik u Osopodjem polju, ozdravio sramotne oduševlje u trećom svjetovnom redu s. Franje u Malom Lošnju?

»Hrvatska«.

Iz Krčke biskupije pišu nam 1. t. mj. Radostno opažamo, da u biskupiji krčkoj kreću stvari na bolje, te da je ono toli prognojeno, iskušano i potišteno svedeštvo, našo u prostj. g. dr. Mahniću, svog pravog pastira i ljubcaivo skrbnog oca. U zadnjem broju »Acta curiae« čitamo razpis natjecanja na izpraženju areipreturu u Cresu i kanonikat u Krku. — U istom broju tog dioceanskog lista pozivlje presvijeli biskup mladje svedeštvo, da se pripravi na župačke izpite, jer da je on nakan podati što skorije, tolikim dušobrižničkim nadarbinom, koje se sada pozvorno upravljaju, stalne pastire.

Stalni smo, da će uz svoje darovito, i na ovakav način zadovoljno svedeštvo, presvijeli dr. Mahnić uskrisiti i propođiti starodrevnu biskupiju krčku! — J.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Lovranu primila je za godinu 1899. Od 90 članova podružnice f. 48 nč. 10 Gosp. Franjo Turčić, pom. kap. sabro na je dan ustrojenja podružnice kao darove f. 18 nč. 63, g. Klement Cradić, akademski slikar darovao je f. 1, g. N. N. darovao je 10 nč., g. Franjo Kalokira, zantatnik sabro je prigodom ustrojenja »pjevačkoga zbora« f. 1 nč. 40, g. Vje-

koslav Jušić, trg. putnik darovao je 50 nč., g. Franjo Bašan, pom. kap. sabro je u veselom društvu kod g. Minaka-Matoše u lki. medju Volosćaci i Lovranu f. 5 nč. 5, g. blagajnik Franjo Turčić, kod pira g. Serafina Čeh i gdje Angelina Vendruscolo sabro je f. 6 nč. 7; ukupno for. 80 nč. 78.

Iz Voloskoga pišu nam 5. t. mj. Još u novemburu mjesecu godine 1897. podnio je nekoliko odvješjnih roditelja molbu na školsko oblasti, da se za njihovu djecu ustroj u Voloskom škola s hrvatskim — našim materinškim — naukovnim jezikom. — Do danas učinilo se na tu molbu samo to, da bijahu ovih dana pozvani podpisatelji te molbe kotarskomu školskomu nadzorniku, da se izjave, dali su u istinu zadovoljni sa sadržajem te molbe t. j. dali u istinu žele, da se takva škola ustroj. — I za to, vidite, trebalo je godinu i nekoliko mjeseca! — Tako se sa strane c. k. školskih oblasti zateče kad se radi o tom, da se na pravedni zahtjev Hrvata ustroj jedina hrvatska škola u pokrajini. C. k. oblasti naime neče, makar se tim krišo zakon, makar se time gazila naša zakonom zajamčena prava, da se zamjere talijanskoj manjini u zemlji, koja je toliko osjetljiva kad se radi o ostarvanju naših prava. — Pa ipak su Talijani u Istri tako bezkrajno bezobrazni, da tvrde, da nam valjda radi u prilog. Ide li se-pak za tim, da se budi gdje ustroj jedina talijanska škola, tad se to dictum factum izvrši a da se ne pita ni roditelje, ni občinu, ni vraga... Primjer imademo u Opatriju.

Čujem, da će se podpietelji gore navedene molbe pritužiti kod visokog ministarstva radi postupka naših oblasti u tom pitanju. Tako valja!

Od 1. jenara t. g. preuzela je potrošarinu u ovom kotaru sama financija. — Usled toga izručilo je obrtnomog kćmaru u ovom kotaru nehtijuci biti podvrgnuti nemosnom nadzoru financijalnih strazara. Oni, koji još vrše obrt, uvidjaju polagano, da su nekogi bili zavedeni kad su sa Fritaljom na čelu sva moguća poduzeli, da ne bude više Gorup zakupnikom potrošarine. Uvidjaju također, da bi se svi kćmaru ovoga kotara bili složili i preuzeli potrošarinu, da se nije medju nje mješao nepozvani Fritalja. — Signora Rosa a Voloskom, koja je najviše vikala i bućila, da će radje pod financiju nego pod Gorupa, već je okusila gorkost financijalnog nadzora. — Ovih su ju dana ulovili kod kriomčarenja s vinom, te njoj zapečatili sve, što je imala u konobi a i ono, što je jedan njezin rođak imao vina u magazinu. — Globa od nekoliko stotina forinti neče biti dosti. — Vele, da je onoga dne kad su ju ulovili, obolila. — Nu to može samo Fritalji zahvaliti, jer da se on nije mješao u posle potrošarine, koji ga ni najmanje ne tište, bili bi se stalno svi kćmaru ovoga kotara složili i preuzeli potrošarinu na svoj račun. — Nebi vam o tome toliko pisao nego Fritalja »e compagna bella« htjeli su od pitanja potrošarine učiniti narodno pitanje, te isto izkoristiti u protunarodne svrhe na korist i veselje naših narodnih neprijatelja. Hvala Bogu, da njim je presjelo!

Onim kojih se tiče. Iz Zrenja piše nam prijatelj, da je tamošnja »Legia« škola još uvijek bez vjeroučitelja. Što bi se dogodilo n. pr. školi sv. Cirila i Metoda, da je toliko vremena bez vjeroučitelja? C. kr. zemaljsko školsko viede nebi što takva za stalno niiti osam dana trpilo. A preč. g. kanonik Pesante? Zar vam je to, g. kanonice i kro svećeniku i ka c. k. kot. školskomu nadzorniku pravo? A presvijeli g. biskup? Zar se nije dostatno osvjedočio prigodom zadnjeg svog posjeta u Zrenju, da »Legia« djeca uprav ništa iz vjerouauka neznadu?!

Iz Dana (občina Buzet) pišu nam 1. t. mj. Ovih dana imali smo malo sniega. Promet nebijuše sprječen, ali ipak usmo dobili poste iz Podgrada, premda su i teretni vozovi izmedju onoga i našega mjesta obćili. Nadamo se, da u buduce nećemo imati više razloga na ovakve neurednosti tužiti se.

Dne 17. jenara slavio je naš rodoljub Ante Poropat svoj imendan. Tom prigodom sastali se kod njega njegovi prijatelji na čahu vina. U veselom društvu, a na predlog čestitog našeg Mata Sankovića sakupilo se 9 kruna za našu plemenitu »Družbu«. Eto vam imona darovatelja, a novce suljemo blagajniku »Družbe« u Volosko: M. Sanković, A. Poropat, I. Poropat, J. Sanković (Opatri), A. Poropat, J. Poropat (Tomča), S. Sanković, G. Jurisvić i M. Ribarić — svaki po 1 krunu.